

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Iris Žučko

**Vpliv političnih strank na zastopanost žensk v občinskih svetih slovenskih
občin**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Iris Žučko

Mentor: izr. prof. dr. Tomaž Deželan

**Vpliv političnih strank na zastopanost žensk v občinskih svetih slovenskih
občin**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

Vpliv političnih strank na zastopanost žensk v občinskih svetih slovenskih občin

V Sloveniji je problem nizke zastopanosti žensk v občinskih svetih premalo izpostavljen, ker danes sodobne družbe ženske v politiki jemljejo preveč kot samoumevne. Vendar ženske na njihovi poti za uveljavitev v občinskih svetih naletijo na več težav in ovir. Različni akterji pa poskušajo delež izvoljenih svetnic zvišati s pomočjo različnih institucionalnih dejavnikov, kot so upoštevanje sistema zadrge na kandidatni listi, uvedba spolnih kvot, zvrst volilnega sistema, izvoljivost volilnih okrajev. Na drugi strani pa lahko na delež izvoljivosti žensk na občinskih volitvah vplivajo politične stranke. Najprej lahko vplivajo že v procesu izbire in selekcije kandidatov za svoje kandidatne liste za volitve v občinski svet. Poveča jim lahko možnost izvolitve že s tem, da jih postavijo kot nosilke kandidatne liste izvoljivega volilnega okraja in je tako pozicionirana na prvo in najbolj izvoljivo mesto na kandidatni listi, če kandidatka ni postavljena v ne izvoljiv volilni okraj. Na drugi strani pa lahko politične stranke vplivajo na delež izvoljenih žensk s svojimi ukrepi in strategijami, ki jih sprejme znotraj organizacije in zvišajo delež žensk v občinskih svetih. Namen magistrskega dela je preučiti vpliv političnih strank na zastopanost žensk v slovenskih občinskih svetih ter njihove ukrepe za reševanje problema prenizke zastopanosti žensk v občinskih svetih. Med drugim je namen magistrske naloge tudi ugotoviti in predstaviti institucionalne dejavnike, ki so najbolj oziroma najmanj prijazni za doseganje zelenih učinkov sprejetih in izvajanih ukrepov za zvišanje deleža žensk v slovenskih občinskih svetih.

Ključne besede: občinski svet, občinske svetnice, izvoljivost žensk, politične stranke, institucionalni dejavniki.

Influence of political parties on representation of women in municipal councils of Slovene municipalities

In Slovenia, the problem of low representation of women in municipal councils is too little exposed, because today modern societies take women in politics too much for granted. Women experience several problems and obstacles on their way to be elected to municipal councils. Various agents try to increase the share of the elected female councilors by means of various institutional factors, such as the zipper system on the electoral list, the introduction of gender quotas, types of electoral systems, and eligibility of the electoral district. On the other hand, political parties can influence the share of eligibility of women in municipal elections. First, they can influence it already in the process of selection of the candidates for their electoral lists for the elections to the municipal council. Their possibility to be elected accrues by being the holders of the electoral lists in an eligible electoral district. Thus, women are positioned as the first in a row and the possibility to be elected is consequentially the greatest. This is only possible if a female candidate is not listed in a non-eligible electoral district. On the other hand, political parties can influence the share of the elected women by their measures and strategies which are adopted within the organization, and thus they increase the share in municipal councils. The purpose of the master's thesis is to study the influence of the political parties to the representation of women in Slovene municipal councils, and their measures to solve the problem of too low representation of women in municipal councils. Among other, the purpose of the master's thesis is to ascertain and to present institutional factors which are the most or the least kind to ascertain the desired effects of the adopted and performed measures in order to raise the share of women in Slovene municipal councils.

Keywords: municipal council, female municipal councilors, eligibility of women, political parties, institutional factors.

Kazalo.

1	Uvod.....	5
2	Metodološki del.....	6
3	Teoretski okvir	9
3.1	Politično predstavništvo žensk.....	9
3.2	Vključevanje žensk v (lokalno) politiko	11
3.3	Politične stranke in njihov vpliv na delež žensk v (lokalni) politiki	13
3.4	Vpliv dejavnikov na delež zastopanosti žensk v (lokalni) politiki.....	14
3.5	Ovire pri vstopu in udeleževanju žensk v (lokalni) politiki.....	17
3.6	Ukrepi za privabljanje več aktivnih žensk v (lokalno) politiko	19
4	Empirični del.....	20
4.1	Analizirane občine in njihovi občinski sveti	20
4.2	Analiza anketnih vprašalnikov in temeljne ugotovitve	22
4.2.1	Pomen sodelovanja žensk v občinskih svetih.....	22
4.2.2	Ključni akterji pri izbiri in selekciji potencialnih občinskih svetnic in svetnikov	25
4.2.3	Pomembni dejavniki pri sestavljanju kandidatnih list za občinski svet	28
4.2.4	Pomen volilnega položaja na listi za volitve v občinski svet za ženske	31
4.2.5	Težave pri pridobivanju kandidatke za kandidatne liste za občinski svet.....	33
4.2.6	Ovire žensk na poti do kandidiranja za občinske svetnice.....	36
4.2.7	Pomen ozaveščanja o pozitivnih učinkih ženskega sodelovanja pri odločanju o lokalnih javnih zadevah.....	38
4.2.8	Ukrepi za povečanje deleža žensk v občinskih svetih slovenskih občin	40
4.2.9	Učinkovitost ukrepov za povečanje deleža žensk v slovenskih občinskih svetih	43
4.2.10	Sprejemljivost predlaganih rešitev za povečanje izvoljivosti občinskih svetnic za politične akterje v preučevanih občinah	45
4.2.11	Strategije za naslavljanje problematike nizke politične zastopanosti žensk v slovenskih občinah	48
4.2.12	Bolj/manj prijazni institucionalni dejavniki za povečanje deleža občinskih svetnic v Sloveniji	51
5	Zaključek	55
6	Viri.....	60
	Priloga.....	65
	Priloga A: Anketni vprašalnik	65

1 Uvod

Krepitev vloge žensk in spodbujanje žensk k aktivnejšemu vključevanju v javno sfero življenja je bistvenega pomena, saj predstavniki organi ustvarjajo zakone in pravila, ki urejajo pravice in dolžnosti državljanov. Z njihovim vključevanjem znižamo stopnjo neenakosti in lahko dosežemo večje zaupanje v nacionalne vlade. Uravnotežena perspektiva omogoča vključujoč pristop k oblikovanju politik in zagotavljanju storitev ter zagotavlja vladno odražanje raznolikosti družbe, ki jo zastopa (Organisation for Economic Cooperation and Development 2017). Tako kot drugod so se tudi v Sloveniji desne stranke že v zgodnjih zgodovinskih oblikah brez pomislekov odločale za ukrepe v korist vstopanja žensk v politiko, ko so ugotovile, da se to neposredno odraža v večji volilni moči njihovih strank« (Fink Hafner in drugi v Antić Gaber 2011, 187). Politične stranke skušajo povabiti več žensk v njihove vrste z ogromnimi kampanjami, s katerimi javnosti kažejo željo po ženskih kandidatkah na vseh ravneh upravljanja. Vodje strank morajo pokazati pripravljenost za spremembo kulture in prakse stranke, da bi pritegnili več žensk in se zavedati ključne vloge pri podpiranju ženskih skupin. Zato je pomembno, da stranke delujejo bolj proaktivno pri prepoznavanju in vračanju lokalnih aktivistk, ki se pridružijo stranki in se zavzemajo za določeno politično funkcijo (Linsley in drugi 2006, 10–12). Dvig političnega predstavnštva žensk v lokalni politiki je pomemben za boljšo reprezentiranost občanov, zato je ključno, da politične stranke pokažejo pripravljenost na spremembo kulture in naklonjenost višjemu deležu žensk na vseh ravneh upravljanja za pritegnitev aktivnih žensk v politiko. Ženskam kandidatkam je potrebno omogočiti popolnoma enake možnosti pri soodločanju v lokalnih zadevah in jim pomagati na njihovi politični poti z različnimi ukrepi, s seminarji, izobraževanji, kjer bi ženske pridobile pomembno znanje o delovanju lokalne politike in ugodnem reševanju občinskih zadev za njihove volivce, občane.

Skozi magistrsko delo bodo izpostavljeni najbolj prijazni ukrepi za spremembo sestave občinskega sveta v prid večje reprezentiranosti žensk in povišanju njihovega deleža v občinskih svetih, saj je njihova prisotnost nujna v demokratičnem lokalnem življenju. Že demokratična zgodovina jasno kaže, da so demokratične institucije, ki temeljijo na načelu enostranskega glasovanja z enim glasom, slepe za kulturne razlike med spoloma in kot takšne spontano ne zagotavljajo nobenega zagotovila za predstavitve ženskih interesov (Gopal Jayal 2005, 3).

Če želimo doseči otipljive rezultate politike, ki upoštevajo posebne potrebe in interese žensk, potrebujemo učinkovito zastopanje, kar lahko vključuje tudi pripravo posebnih institucionalnih mehanizmov – npr. zaščitene kvote – za njihovo zastopanje. Namen dela je predstaviti zastopanost žensk v slovenskih občinskih svetih in način, s katerim povečati delež izvoljenih svetnic in vpliv političnih strank ter list na ta delež. V nadaljevanju bomo izpostavili ukrepe političnih strank za reševanje problema nizke zastopanosti žensk in najbolj prijazne institucionalne dejavnike, ki so njihovi izvolitvi najbolj naklonjeni. Preverjali bomo njihovo naklonjenost večji/nizji zastopanosti žensk v občinskih svetih tudi glede na čas njihovega nastanka (stare/novoustanovljene politične stranke), saj tudi čas nastanka stranke oz. liste vpliva na delež izvoljivosti žensk na izvoljenih funkcijah. Če želimo vsaj približati delež izvoljivosti žensk nasproti njihovim moškim kolegom in zagotoviti, da bodo tudi ženske sodelovale na vseh ravneh odločanja, morajo politični akterji vzpostaviti pozitivne pogoje za njihov vstop v politiko in izvolitev.

2 Metodološki del

Kot tudi v mnogih drugih državah po svetu, je v Sloveniji, zastopanost žensk v lokalni politiki nižja kot na nacionalni ravni. Področje ženskega predstavnštva v občinskih svetih slovenskih občin je nujno preučevati, da bi povečali delež aktivnih žensk, ki sodelujejo pri oblikovanju in sprejemanju politik na lokalni ravni. Ženske imajo drugačen pogled na določena družbena vprašanja in z njihovo aktivnostjo so v lokalno politiko zajeti vsi vidiki različni družbe. Prisotnost žensk v lokalni politiki služi kot spodbuda drugim ženskam, da lahko vstopijo v različne poklice in vodi do rušenja stereotipov o vlogi žensk v javnem prostoru.

V magistrski nalogi si bomo zastavili **raziskovalni vprašanja**, na kateri bomo odgovarjali:

- S katerimi ukrepi politične stranke in liste spodbujajo k povišanju deleža žensk v občinskih svetih in kateri se kažejo kot najbolj učinkoviti?
- Kateri dejavniki se kažejo kot najbolj in najmanj prijazni za doseganje zelenih učinkov pri udeležanju ukrepov za zvišanje deleža žensk v občinskih svetih?

Vprašanja se navezujeta na prenizko zastopanost žensk v občinskih svetih in kako le-to dvigniti. Velik vpliv na to imajo politične stranke, zato bomo svoj fokus usmerili vanje in njihovo prizadevanje za večje zastopništvo žensk v občinskih svetih in kateri so ukrepi za njihovo doseganje.

Poleg raziskovalnih vprašanj si bomo v magistrskem delu postavili tudi **hipotezi**, katere bomo preverjali.

Hipoteza 1: Najbolj učinkoviti ukrepi političnih strank in list za spodbujanje višjega deleža žensk v občinskih svetih so:

- a) uvedba zakonskih spolnih kvot,
- b) sestava kandidatnih list po sistemu zadrge,
- c) postavljanje kandidatk v bolj izvoljive volilne okraje in na mesta za varne sedeže.

Hipoteza 2: Ženske kandidatke so bolj izvoljive:

- a) v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, kjer se v volilni enoti voli več kandidatov za občinski svet in
- b) višje kot so ženske kandidatke postavljene na strankarski listi, višje so njihove možnosti za izvolitev v občinski svet.

V empiričnem delu bomo analizirali politične stranke in liste, katerih kandidati, so bili na lokalnih volitvah 2014, izvoljeni v občinske svete posameznih preučevanih občinah. Pozornost bomo namenili tudi drugim institucionalnim dejavnikom, ki so lahko vzrok za večjo/nizjo zastopanost žensk v slovenski lokalni politiki: uvedba spolnih kvot na kandidatnih listah, možnost oddaje preferenčnega glasu, odprte/zaprte kandidatne liste in izvoljivost volilnih okrajev. Osvetlili bomo ukrepe političnih strank, ki vsaj delno rešujejo problem nizke zastopanosti žensk v občinskih svetih.

Analizirali bomo štiri slovenske občine, in sicer: **Celje, Cirkulane, Kamnik in Sevnica**, ki smo jih izbrali na podlagi naslednjih kriterijev: velikost občine po številu prebivalcev, velikosti občine po površini, statistična regija v katero spada občina ter volilni sistem, ki se uporablja na lokalnih volitvah v občinske svete.

Magistrsko delo bo kvalitativna raziskava, ki jo bomo pričeli s pregledom relevantne literature o problemu nizke zastopanosti žensk v občinskih svetih v Sloveniji in vplivu političnih strank in list na reševanje tega problema ter dejavnikov, ki njihove uporabe, delujejo v prid povečanja števila žensk v občinskih svetih. Občinske svete slovenskih občin bomo analizirali s pomočjo metode ankete. Anketni vprašalnik bo sestavljen iz vprašanj odprtega in zaprtega ter bo poslan vodjam kandidatnih list, katerih predstavniki so bili izvoljeni v občinski svet leta 2014 v preučevanih občinah. Z njegovo pomočjo bomo pridobili vpogled v soočanje političnih organizacij s problemom zastopanosti žensk v lokalni politiki. S primerjavo razlik in podobnosti delovanja političnih strank in kandidatnih list v slovenskih občinah na področju večjega vključevanja žensk v lokalno politiko in primerjavo ukrepov, bomo v raziskavo vključili tudi komparativno metodo. S katero bomo med seboj primerjali tudi občine.

3 Teoretski okvir

3.1 Politično predstavništvo žensk

Hannah Pitkin (1967) zagotavlja eno najbolj neposrednih definicij političnega predstavništva, ki je dejavnost za ustvarjanje državljskih glasov, mnenj, perspektiv, ki so prisotne v procesih oblikovanja javnih politik. Politično predstavništvo se pojavlja, ko politični akterji govorijo, zagovarjajo, simbolizirajo in delujejo v imenu drugih v politični areni. Z drugimi besedami, politično predstavništvo je oblika politične pomoči. Pitkin¹ (1967) trdi, da je za razumevanje koncepta političnega zastopništva potrebno upoštevati različne načine uporabe izraza, kjer ima vsaka od teh uporab drugačen pogled na koncept² (Pitkin 1967, 10). Pitkinova identificira vsaj štiri dimenzije političnega predstavništva: **formalistična, simbolična, deskriptivna in substantivna**. **Formalistično** predstavništvo se nanaša na institucionalne ureditve³, kjer so izredno pomembne interesne skupine, ki zagovarjajo različne različice kvalificiranih deliberativnih demokratičnih modelov in poudarja sposobnost ženskih odločevalk, da govorijo za druge ženske v okviru skupne spolne identitete, tudi če priznajo, da obstajajo razlike med ženskami, saj naj bi imele skupno splošno identiteto. V tem okviru lahko posamezne ženske iz različnih okolij prispevajo različne ideje in perspektive za razpravo in odločanje. **Simbolično predstavništvo** se nanaša na obseg v katerem predstavniki 'stojijo' za svojimi volivci s poudarkom na simbolih oziroma simbolizaciji⁴. Pomembno je, da ni simbol sam po sebi, ampak da izzove čustva ali stališča (Pitkin 1967, 97). Simbolično predstavništvo ne zadeva kdo so predstavniki ali kaj delajo, ampak kako jih zaznavajo in ocenjujejo tisti, ki jih zastopajo. Pogostejši, kot ta opredelitev, sta še drugi dve delitvi⁵. Prvi pogled predstavlja simbolično predstavništvo v smislu, kaj prisotnost žensk razkriva o legitimnosti zakonodajalca kot celote in da se tako moški kot ženske pozitivno odzivajo na večje število žensk na izvoljenih položajih.

¹ Pitkin (1967) ponuja eno najboljsežnejših razprav o konceptu političnega zastopanja v svoji knjigi *Koncept predstavništva*. Ta klasična diskusija je ena najbolj vplivnih in pogosto citiranih del v literaturi o političnem predstavništvu (Pitkin 1967, 97).

² Pitkin primerja koncept predstavništva s precej 'zapleteno, zmedeno, tridimenzionalno strukturo sredi temnega ograjenega prostora'. Nadalje ugotavlja, da politični teoretiki zagovarjajo 'bliskovne fotografske strukture, vzete iz različnih zornih kotov' (Pitkin 1967, 10).

³ Pravila in predpise.

⁴ Primer zastave kot primer simbola.

⁵ Če pogledamo bolj široko se ti dve opredelitvi nanašata na kulturne pomene in posledice, ki izhajajo iz reprezentativnega procesa, povezanega z javnimi stališči glede žensk v politiki in z zaznavanjem učinkovitosti ženskih volivcev zaradi odsotnosti ali prisotnosti izvoljenih ženskih uradnic (Lawless 2004).

Druga je v zvezi z učinki, ki jih ima prisotnost žensk na dojemanje volivcev v smislu narave politike kot 'moške domene' (Lawless 2004). Na drugi strani se **deskriptivno predstavništvo** nanaša na način na katerega predstavnik »zastopa« zastopane zaradi skupne podobnosti, kot so rasa, spol, starost, razred, poklic, etnična pripadnost. Deskriptivno predstavništvo žensk torej pomeni preprosto štetje števila žensk, ki zavzemajo politične funkcije in ne preučevanje tega kaj dejansko govorijo. Je politični vir za zmanjšanje stratificirane socialne neenakosti (Mansbridge 1999). In kot zadnjo dimenzijo Pitkinova navaja **substantivno predstavništvo**⁶, opredeljeno kot delovanje v interesu predstavljanih na način, ki se odziva na njihove interese (Pitkin 1967, 209). Najpogostejša razlaga je, da se substantivno zastopništvo nanaša na odzivnost politike ali obseg, v katerem predstavniki sprejemajo zakone in izvajajo politike, ki se odzivajo na potrebe ali zahteve državljanov (Eulau in Karps 1977). Nekateri znanstveniki kot je Anne Phillips (1995) običajno izberejo enega ali dva vidika predstavništva, medtem ko ignorirajo druge, ki niso zanimivi ali manjkajo podatki, kar pa ne zagotavlja primerne empiričnega testa strukture Pitkinove teorije (Pitkin 1967, 97). Za mnoge feministke je privlačna trditev, da bo politična prisotnost žensk povzročila substantivno zastopnost žensk. Kot razloge pa navajajo spolne izkušnje ženskih predstavnic, ki imajo večjo težnjo, da delujejo za ženske in njihove potrebe (Childs in Lovenduski 2012, 4).

Veliko avtorjev govori tudi o '**substantivnem predstavništvu žensk**', ki je vključeno v feministično teorijo o nezadostni zastopanosti žensk in dominanci moških pri opredeljevanju političnega. Argumenti v prid prisotnosti žensk in temeljijo na substantivnem predstavništvu trdijo, da bodo izvoljene ženske v organih odločanja, bolj delovale kot ženske. Težava konceptualizacije substantivnega predstavništva žensk je bila osrednja značilnost feminističnega pojmovanja zastopništva v devetdesetih letih 20. stoletja. Anne Phillips v svoji knjigi *The Politics of Presence* priznava, da ni 'empirične ali teoretične verodostojnosti' ideji, da ženske delijo izkušnje oziroma, da izkušnje žensk privedejo v skupna prepričanja ali cilje. Prav tako ne meni, da je verjetno, da se bodo ženske organizirale v skupino s skupnimi mnenji in cilji, ki jih je mogoče zastopati. Hkrati trdi, da imajo ženske posebne skrbi, ki izhajajo iz njihovih izkušenj glede spola, da ne bodo ustrezno obravnavane na političnih forumih, kjer prevladujejo moški (Phillips 1998, 233–235). Williams in Mansbridge govorita o povezavi med ženskim substantivnim in deskriptivnim predstavništvom na podlagi dveh kategorij argumentov. Prvič, od žensk se lahko pričakuje, da bodo sprejemale zakonodajo in se ravnale

⁶ S substantivnim predstavništvom se razume, da zastopnik, neodvisno od fizičnih ali drugih značilnosti, služi interesom skupnosti, ki jo zastopa (Diaz 2005, 14).

drugače kot brezminorni zakonodajalci; bodisi z drugačnim pristopom k problemom bodisi s sklicevanjem na svoje osebne izkušnje, da bi motivirale za ureditev različne vrste zakonodaje, ki bi sicer ostala odsotna ali prezrta. In drugič, trdita, da morajo biti zgodovinsko marginalizirane skupine deskriptivno vključene v politične predstavniške organe (Williams 1998 in Mansbridge 1999).

3.2 Vključevanje žensk v (lokalno) politiko

Celovita in pravična udeležba žensk v politiki je bistvena za ohranjanje močne, živahne demokracije. V skladu s tem je pomembna udeležba žensk v nacionalnih, lokalnih in vodstvenih vlogah, kjer so njene posledice oprijemljive koristi za demokracijo, ki vključujejo tudi večjo odzivnost na potrebe državljanov, okrepljeno sodelovanje po strankarskih in etničnih mejah ter bolj trajnostni mir. Udeležba žensk v politiki prispeva k spodbujanju enakosti spolov in vpliva na vrsto obravnavanih političnih vprašanj in rešitev, zato je ključno, da so ženske prisotne v politiki in predstavljajo skrbi žensk in drugih marginaliziranih volivcev ter pomagajo izboljšati odzivnost politike⁷. Raziskave kažejo, da ženske delajo manj hierarhično, bolj participativno in bolj sodelovalno kot moški kolegi. Poleg tega kažejo, da lahko vključevanje žensk v odločevalske zmanjšuje vladno korupcijo, razširi politično agendo, spodbuja posvetovalno politiko in spodbuja sodelovanje prek ideoloških linij in socialnih sektorjev. Po vsem svetu se ženske v politiki pogosto dojemajo kot bolj poštene in bolj odzivne od svojih moških kolegov, ki spodbujajo zaupanje v demokratične in reprezentativne institucije. Njihova udeležba spodbuja legitimnost upravnega organa, saj postane bolj reprezentativen za družbo, v kateri služi. Pozitiven vpliv žensk v politiki je nesporen. Kofi Annan je opozoril, da ni bolj učinkovitega orodja za razvoj države kot krepitev vloge žensk v političnih institucijah (National Democratic Institute For International Affairs 2017, 1–6).

V literaturi zasledimo tri glavne argumente v prid ženskim predstavnicam v izvoljenih političnih institucijah. Trden pravni argument je, da preprosto ni pošteno, da moški prevladujejo v deskriptivnem zastopstvu, zlasti v sodobnih državah, ki trdijo, da so demokratične. Pragmatični argumenti poudarjajo volilno prednost političnih strank zaradi povečanja števila

⁷ Obstajajo trdni dokazi, da je, ker je več žensk izvoljenih na funkcijo, prišlo do povečanja oblikovanja politike, ki poudarja kakovost življenja in odraža prednostne naloge družin, žensk ter etničnih in rasnih manjšin. Politična udeležba žensk ima globoke pozitivne in demokratične učinke na skupnost, zakonodajne organe, politične stranke in življenje državljanov (National Democratic Institute for International Affairs 2017).

ženskih kandidat⁸. Naslednji argumentacijski argumenti pa zagovarjajo, da bodo ženske prinesle drugačen slog in pristop k politiki kot moški. In, da so ženske heterogene skupine, ki zahtevajo enako deskriptivno predstavnost, če se njihova raznolikost odraža v odločanju. Pragmatični in argumentacijski argumenti trdijo, da bo prisotnost žensk izboljšala njihovo substantivno zastopnost (Childs in Lovenduski 2012, 5–6).

Med drugim je udeležba žensk v politiki in upravljanju strateškega pomena. Cramer (2005) trdi, da moški in ženske različno razporejajo sredstva in da se ženske nagibajo k programu redistribucije in porabijo več za izobraževanje otrok, socialne službe in zdravje. So pa te ženske premalo zastopane v demokratično izvoljenih institucijah po vsem svetu in to je nesporno dejstvo. Daramola in Oniovokukor (2006) sta potrdila življenjsko pomembnost udeležbe žensk v politiki, ko sta ugotovila, da se bo konflikt znotraj države verjetno pojavil v državah, kjer enakost spolov v politični zastopnosti ni bila dosežena. Razlog za to je, da je večja verjetnost, da se bo etnična mobilizacija razvila tam, kjer obstajajo resne neenakosti med spoloma, saj odnosi med spoloma bistveno prispevajo k oblikovanju skupinskih identitet (Olufunke 2014, 226). Ženske običajno kažejo, da so bolj sočutne in empatične in njihov način pogajanja je bolj odprt. Ženske prinašajo nove spretnosti, različne perspektive in strukturne ter kulturne razlike za doseganje učinkovitih rešitev. Preprosto ženske vodje spreminjajo norme o tem kdo lahko vodi in kakšne lastnosti so potrebne v vodstvu (Young 2016). Ženske so aktivno vključene v gospodinjstvo in v delo skupnosti, zato se dobro zavedajo dejanskih problemov s katerimi se soočajo občani. To jim daje vpogled in perspektivo, ki lahko pripomorejo k trajnostnemu splošnemu razvoju družbe (Shanker 2014, 1). Z ženskimi predstavnicami pa so v zakonodajnih telesih zastopani vsi deli družbe, tudi tisti v slabšem položaju, saj bi njihovi interesi drugače ostali ne artikulirani in bi ta skupina trpela zaradi zanemarjanja politike (Gopal Jayal 2005, 2–3). Raziskave kažejo, da ženske delujejo manj hierarhično, bolj participativno in bolj sodelovalno kot moški kolegi in njihovo vključevanje v odločevalne procese⁹. Po vsem svetu se ženske v politiki pogosto dojemajo kot bolj poštene in bolj odzivne od svojih moških kolegov, ki spodbujajo zaupanje v demokratične in reprezentativne institucije. Njihova udeležba tudi spodbuja legitimnost upravnega organa, saj postane bolj reprezentativen za

⁸ Več žensk na strankarskih listah jo bo prikazal kot ženskam prijazna stranka in bodo pridobile žensko volilno bazo (Childs in Lovenduski 2012, 5–6).

⁹ In zmanjšujejo vladno korupcijo, razširjajo politično agendo, spodbujajo posvetovalno politiko in spodbujajo sodelovanje prek ideoloških linij in socialnih sektorjev (National Democratic Institute for International Affairs 2017, 1).

družbo, v kateri služi (National Democratic Institute for International Affairs 2017, 1–5). Pozitiven vpliv žensk v politiki je tako nesporen.

Za njihovo udejstvovanje si prizadevajo tudi politične institucije, ki dosegajo enakosti med spoloma najprej z '**institucionalnimi mehanizmi za doseganje enakosti žensk**', ki so bili vzpostavljeni še pred '**institucionalnimi mehanizmi za enakost spolov**' (npr. zagovornik načela enakosti¹⁰). Že v dvajsetih letih prejšnjega stoletja so politične institucije v ZDA začele uvajati prve mehanizme za povečanje deleža žensk v politiki, prvi je bil v okviru ministrstva za delo. Mehanizmi so doživeli porast v 60. letih prejšnjega stoletja in od takrat lahko sledimo naglemu razvoju treh različnih trendov mehanizmov. Prvi trend je na ravni nacionalne politike – s sprejemom zakonodaje, resolucij, nacionalnih načrtov in strategij za varstvo pred diskriminacijo, ki jih pripravijo vladni mehanizmi za uresničevanje politike enakosti spolov, njihove pravne temelje pa običajno da zakonodaja s področja enakosti spolov in nediskriminacije. V naslednjem trendu se enakost spolov že topi v področje enakih možnosti na splošno, saj zaznamo veliko apatičnost med prebivalci, zato je pomembno, da zagotavlja mo enakost moških in žensk. V Sloveniji se je Urad za žensko politiko preimenoval v Urad za enake možnosti. Tretji trend pa je multiplikacija na horizontalni in vertikalni ravni, kjer se pri slednji kaže v nastanku novih teles, ki bodo skrbela za enakost spolov. »Primer takšnega mehanizma je Zagovornik načela enakosti, katerega namen je delovanje v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo« (Vrečko 2017). Eden glavnih problemov držav pri zagotavljanju podpornih mehanizmov spoloma pa je pomanjkanje človeških in finančnih virov, vključno z nezadostnim osebjem in proračunom za mehanizme ter nezadostnimi specializiranimi viri za resorna ministrstva. Mnogi nacionalni mehanizmi se soočajo z ovirami, kot so nejasni mandati, pogoste spremembe v vladni strukturi, šibko in pogosto spreminjajoče vodstvo ter slabe tehnične zmogljivosti (UN Women 2009).

3.3 Politične stranke in njihov vpliv na delež žensk v (lokalni) politiki

Politične stranke so pomemben politični akter s številnimi funkcijami, izmed katerih je ena pomembnejših funkcij, imenovanje kandidatov za javne funkcije. Znotraj diskurza ženskih

¹⁰ Ta telesa na nek način zrcalijo nadaljevanje prizadevanj za institucionalizacijo bojev za večjo enakost v družbi, ki pa se ne osredinjajo le na spol, ampak v skladu z intersekcionálnim pristopom obravnavajo kompleksne neenakosti, tako da preučujejo prepletanje, dopolnjevanje in vzajemno učinkovanje virov neenakosti (Vrečko 2017).

kvot, se politične stranke obravnava kot politične inkubatorje, ki pripravljajo ženske za zahtevno delo nosilk funkcij odločanja v družbi. Različne ženske so se začele seznanjati z javnim delom znotraj njihovih političnih strank¹¹ (Lacko 2013, 3). Kot »vratarji« volitev igrajo politične stranke ključno vlogo pri spodbujanju žensk v političnih procesih. V mnogih državah je v zadnjih nekaj desetletjih postalo priljubljeno sprejetje strankarskih kvot, prostovoljno ali zaradi zakonodajne zahteve. Izvajanje kvot pa ni edino orodje, ki ga politične stranke uporabljajo za napredovanje žensk v politiki (iKNOW Politics 2009, 3–5).

Childs je z drugimi raziskovalkami ugotovila, da kot »vratarji« volitev igrajo politične stranke ključno vlogo pri spodbujanju žensk v političnih procesih. Vendar, druge raziskave kažejo, da je bolj verjetno, da so ženske prepričali v kandidaturo na volitvah. To bi lahko preslikali tudi na lokalno raven, kar pomeni, da bi več dejavnosti in podpore političnih strank pripomoglo k povečanju števila kandidatk na lokalnih volitvah. Mreže in ženske bi lahko pomagale z informiranjem, kot so delavnice in usposabljanje in povezovanje ženskih skupin znotraj strank in lokalne skupnosti. Campbell, Childs in Lovenduski trdijo, da ni vprašanje ponudba ženskih kandidatk v strankah, kar zadeva izbire, ampak je vprašanje izvoljivosti sedežev na kandidatni listi (Campbell in drugi 2004).

3.4 Vpliv dejavnikov na delež zastopanosti žensk v (lokalni) politiki

Na delež izvoljenih žensk v predstavniške organe lahko vpliva vrsto dejavnikov, ki omejujejo ali pa spodbujajo aktivno udejstvovanje žensk, in vplivajo na njihov delež v predstavniških organih. Nay »opozarja na pomen pričakovanj in preračunavanj vpletenih igralcev. Tako je poudarek na preučevanju motivacije in ambicije možnih kandidatov in ciljev ter želj« sestavljalcev kandidatnih list. Posameznik se odloči za kandidaturo na podlagi dveh dejavnikov: virov¹², ki jih ima na razpolago in motivacije za politično udejstvovanje¹³, ki sta odvisna od drugih dejavnikov: izobrazbe, službe, politične ideologije, ki jo zagovarja posameznik, njegovih vrednot. Najpogosteje pa avtorji izpostavijo tri vrste dejavnikov: institucionalni, socio-ekonomski in kulturni dejavniki, ki pa lahko vključujejo spolne stereotipe,

¹¹ Ne glede na ideologijo politične stranke, ženske vedno naletijo na odpor iz različnih ravni interesov znotraj svojih političnih strank (Lacko 2013).

¹² Najpogostejši viri, ki vplivajo na odločitev posameznika o kandidaturi: čas, finančna sredstva, izkušnje (Krašovec in Fink Hafner v Brezovšek in drugi 2004, 77).

¹³ Med motivacijo pa raziskovalci štejejo predvsem ambicije, želja po izpolnitvi družbenih interesov ter skupno dobro (Krašovec in Fink Hafner v Brezovšek in drugi 2004, 77).

pomanjkanje socialnega, političnega in kulturnega kapitala. So pa to dejavniki, ki v primeru žensk delujejo predvsem negativno. Kot najbolj ugodni dejavniki pa se kažejo institucionalni dejavniki (zakonodaja, organiziranost političnih strank in strankarskega sistema, družbene in kulturne norme, vrednote, neformalna pravila in tradicija) (Krašovec in Fink Hafner v Brezovšek in drugi 2004, 77–78).

V namen analize so v nadaljevanju predstavljeni le izbrani **institucionalni dejavniki**: zvrst volilnega sistema, spolne kvote, sistem zadrge, preferenčni glas, pozicije na kandidatni listi in izvoljivost volilnih okrajev. Ti dejavniki so tudi eden glavnih vidikov raziskovanja v tem delu, saj pomembno vplivajo na delež žensk v politiki, in so:

a) **Zvrst volilnega sistema**

Zaradi raznolikosti je Zakon o lokalnih volitvah določil dva sistema za volitve občinskih svetov. V občinah, kateri občinski sveti štejejo najmanj 7 in največ 11 članic in članov le – te volijo po večinskem volilnem sistemu. Zakon je predvidel, da se za volitve posameznih mandatov občine razdelijo v volilne enote in sicer tako, da se v posamezni enoti praviloma voli po en mandat ali največ trije. Območje najmanjših občin s 7-članskimi občinskimi sveti lahko v celoti predstavlja eno volilno enoto (Matković 2008).

V občinah z večinskimi volilnim sistemom, se volivke in volivci pri glasovanju odločijo za posameznega kandidata oziroma kandidatko, v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom pa izbirajo med kandidatnimi listami z možnostjo oddaje neobveznega preferenčnega glasu (Murko Pleš in drugi 2015, 6). V literaturi konec 20. stoletja zasledimo, da je prijaznejši volilni sistem za vstop žensk v politiko proporcionalni volilni sistem. Vendar se novejša analiza s tem popolnoma ne strinjajo, saj lahko zasledimo v večinskem volilnem sistemu nekatere še bolj uspešne ženske (Mencin Čeplak in druge v Antić Gaber 2011, 90). Corrin (1999) ugotavlja, da so na eni strani države, ki v njihovem parlamentu zaseda vsaj 30-odstotkov ženskih predstavnic in po navadi te na volitvah uporabljajo proporcionalni sistem, le malokdaj mešani volilni sistem. Na drugi strani pa so države, kjer se voli po večinskem volilnem sistemu in ni v njihovem nobene predstavnice ženskega spola (Fink Hafner in Krašovec v Brezovšek in drugi 2004, 109).

b) **Pozicija kandidata na kandidatni listi (višje/nizje volilno mesto na listi)**: Za celotne kandidatne liste glasujejo v državah/občinah s proporcionalnim volilnim sistemom. Večina svetovnih držav s sorazmernim sistemom predstavnštva pa uporablja zaprte kandidatne liste.

Iz dosedanjih raziskav lahko vidimo, da so bile po navadi postavljene na manj izvoljiva volilna mesta, ki je posledica delovanj strank (vratarjev) in zato imele manj možnosti za izvolitev. Ženske so postavljene na manj izvoljiva mesta tudi zaradi spolnih stereotipov in jih ljudje ne volijo, zato jih dajo predlagatelji list na mesto, kjer ima manj možnosti za izvolitev. Ljudje ženske še vedno preveč ocenjujejo na podlagi izgleda. Problem političnih strank je, ker žensk ne postavijo na prva, najvišja mesta na listi in jim že na začetku njihove politične poti zmanjšajo možnosti za njihovo izvolitev. Pomembno je zagotavljanje izvoljivih možnosti za ženske tudi v praksi, ne samo v teoriji. In kot take politične stranke lahko postavijo oviro s postavitvijo na nižje mesto na kandidatni listi, ki je hkrati tudi ne izvoljivo (Murko Pleš in drugi 2015).

c) **Spolne kvote:** Po mnenju sociologinje Antić Gaber so spolne kvote pozitiven mehanizem, ki je izjemno učinkovit na kratki rok in popravljajo t.i. izhodiščno neenakost ter omogočajo kandidiranje oseb, ki bi jim bilo to drugače onemogočeno in odpravljajo diskriminacijo enega spola¹⁴ (Antić Gaber 2013). »Namen spolnih kvot je obema spoloma omogočiti enake možnosti kandidiranja za politične položaje in zagotoviti, da ženske, niso izolirane iz političnega življenja. Kvote kot mehanizem za povečanje zastopanosti žensk v politiki določajo številčno razmerje med spoloma na kandidatnih listah za voljene politične položaje, bodisi na strankarskem bodisi na nacionalnem nivoju« (Gortnar 2004, 1036). Kvote se lahko uvedejo kot začasen ukrep in se jih uvaja postopoma, kar ne povzroči večjih sprememb na enkrat in moški ne čutijo, da bi bili zaradi kvot v kakršnemkoli slabšem položaju. Kvote »obstajajo kot načrti in programi za podporo zvišanju žensk v političnih telesih« (Gortnar 2004, 1036). Leta 2005 so bile pri nas sprejete pomembne spremembe, ki so v Zakonu o lokalnih volitvah uvedle 40-odstotno zastopanost obeh spolov na kandidatnih listah ter obvezno upoštevanje sistema zadrge pri sestavljanju list za občinske svete, v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom (Ti. K. 2016).

d) **Sistem zadrge:** Stranke ga morajo pri sestavi list za volitve za doseganje večje uravnoveženosti spolov na izvoljenih funkcijah in se uporablja v sistemih z zaprtimi kandidatnimi listami. Sistem zadrge zahteva izmenično menjavanje spolov na kandidatni listi in spreminja vrstni red izbire kandidatov v smeri povečanja deleža žensk v zakonodajnem svetu. Mnoge stranke prostovoljno sprejmejo sistem zadrge brez zakonskih zahtev. Sistem zadrge in njegove variante pa se lahko uvedejo tudi z zakoni, ki urejajo sestavo spola na kandidatnih

¹⁴ V Ustavi RS je zato bil v 43. členu dodan stavek: »Zakon določi ukrepe za spodbujanje enakih možnosti moških in žensk pri kandidiranju na volitvah v državne organe in organe lokalnih skupnosti« (Ustava Republike Slovenije, 43. čl.).

listah in so po zakonu obvezujoče za vse politične stranke, ki sodelujejo na volitvah (Reilly in Reyes L. 2016).

e) **Preferenčni glas:** Volivec ga odda kandidatu, ki najbolje zastopa njegove potrebe, četudi ne podpira njegove stranke. Skupni element vseh sistemov s preferenčnim glasovanjem je, da lahko volivec izbira med strankarskimi kandidati. Ena od posledic preferenčnega glasovanja je, da v takih sistemih kandidati iste politične stranke med seboj tekmujejo za mesto na kandidatni listi. Druga pa, da bo znotraj strankarska izbira kandidatov naklonjena personalizaciji politike. V tem smislu bi preferenčno glasovanje in znotraj strankarska konkurenca povečala vidnost kandidatov in pomen volivcev, ki ocenjujejo njihove kvalifikacije (Ortega 2006, 3–9).

f) **Izvoljivost volilnih okrajev:** Nazadnje, poleg zgoraj omenjenega volilnega sistema imajo za žensko izvoljivost v politiki velik pomen tudi **volilni okraji**. V volilnih okrajih kjer se voli več predstavnikov, lahko volivcem zagotovijo možnosti glasovanja za ženske, četudi jih njihova stranka prednostno ne imenuje na listi. Ti volilni okraji močno povečajo odstotek volivcev, ki jih zastopa ženska. Pozitiven učinek volilnih okrajev na izvoljivost žensk je tudi, da je verjetneje, da bodo politične stranke poskušale uravnovežiti razpoke pri ponudbi političnih kandidatov, če bi lahko istočasno kandidiralo in zmagalo več kandidatov, v smislu, da bi se njihova stranka zdela bolj vključujoča in reprezentativna za volilno populacijo (Representation 2020 2013, 31–37).

V Sloveniji posamezna politična stranka ali drug predlagatelj določi liste kandidatov in kandidatki za posamezne volilne enote (8 na celotnem območju države). Po 49. členu Zakona o volitvah v DZ se pri določitvi liste kandidatov določi, v katerem volilnem okraju se bo glasovalo o posameznem kandidatu ali kandidatki s kandidatne liste. Pri tem zakon dopušča, da se o posameznem kandidatu ali kandidatki z liste, v primeru, ko ta ne obsega 11 kandidatki in kandidatov, glasuje v največ dveh volilnih okrajih (Murko Pleš in drugi 2013, 7).

3.5 Ovire pri vstopu in udejstvovanju žensk v (lokalni) politiki

Norris, Lovenduski in Campbell (2004) so izpostavile štiri glavne kategorije ovir za politični aktivizem žensk, ki vključujejo strukturne, kulturne, agencijske in institucionalne ovire. Kulturne ovire vključujejo motivacijske odnose, ki privabljajo ljudi k sodelovanju v javnih

zadevah in njihov občutek politične učinkovitosti, zaupanja in državljanstva. Trdijo, da kulturne ovire obstajajo, saj imajo ženske 'šibkejši občutek politične učinkovitosti kot moški'.¹⁵ Strukturne ovire zadevajo pomanjkanje virov, ki omogočajo državljansko udeležbo, kot so čas, izobrazba in dohodek. Omejitve agencij se nanašajo na vlogo mobilizacijskih organizacij, kot so cerkve in sindikati, pa tudi vloga medijev in neformalnih socialnih mrež. Institucionalne ovire pa se nanašajo na strukturo, določanje praktičnih pravil 'igre' in kontekst volilnih izbir, ki jih določijo stranke, kandidati in volilni postopki (Norris in druge 2004). Po mnenju Linsleya in drugih (2006) pa so finančni razlogi 'glavna ovira' za vstop žensk v politiko. Medijsko upodabljanje in premajhna zastopanost žensk v politiki pa krepita stereotipizacijo spolov kot moškega dominantnega (Johnston in Elliot 2015, 2). Ovire pa se skrivajo tudi v ženskah samih, kar so potrdile številne raziskave. Pokazale so, da zaradi številnih stereotipov o ženskem delu v politiki, ženskam politična kariera ni vnaprej v načrtu, saj vplivajo na njihovo samopodobo in dvomijo v svoje sposobnosti. Zato je pomembno, da so ženske deležne posebne spodbude političnih institucij kot tudi družine in drugih dejavnikov za lažje usklajevanje zasebnega z javnim življenjem (Antić Gaber in drugi 2014, 12–17).

Brez določenih ukrepov, ki bodo prisilili politične stranke, da dodelijo kandidatkam izvoljivo mesto na kandidatni listi, se domneva, da bodo med zakonodajalci še vedno prevladovali moški. Ne zato, ker so boljši od žensk, temveč zato, ker izbirni proces ženskam otežuje imenovanja. Kar zadeva civilno usmerjene dejavnosti, Norris, Lovenduski in Campbell ugotavljajo, da ženske »zaostajajo« za moškimi v prostovoljnih združenjih, kot so hobiji, športni klubi in poklicna združenja. Zdi se, da članstvo v teh prostovoljnih združenjih predstavlja pomemben vidik družbenega kapitala. Constantini¹⁶ kaže, da je lahko neravnovesje med spoloma na različnih ravneh odločanja delno posledica 'sprejemanja tradicionalnega razumevanja vloge spolov v razmerju do politike'. Po Rau (2005) bi lahko sklepali, da imajo ženske manj samozavesti in je zato manj verjetno, da se bodo ponudile za javno funkcijo. Rao je v svojih raziskavah ugotovil, da veliko žensk ne želi tekmovati s svojimi moškimi kolegi, ki je lahko simptomatična za socializacijo deklet, da prevzamejo stereotipne ženske vloge in se ne odvrčajo od samega uveljavljanja (Johnston in Elliot 2005, 2–4). Delež žensk v političnih institucijah pa je odvisen tudi od drugih dejavnikov političnega konteksta, kot so politična

¹⁵ Kulturne ovire pa lahko delujejo za ženske v obe smeri. To postane očitno, če upoštevamo kulturno različne posledice, ki jih postavljajo pričanja o statusu, kot jih je opredelil Ridgeway (Johnston in Elliot 2015).

¹⁶ Constantini dodaja, da dolžnosti, povezane z družino in materinstvom, pomenijo da ženske morda nimajo časa ali energije za opravljanje politične dejavnosti (Johnston in Elliot 2015).

klima, razpoložljivo število upravičenih kandidatov, politične sposobnosti ženske kandidatke in/ali izbirni postopek vodij in elit (Fleschenger v Iwanaga 2005, 39).

3.6 Ukrepi za privabljanje več aktivnih žensk v (lokalno) politiko

Raziskovalne skupine so v okviru projekta Openn – Osvojiti politično enakost z novimi imeni, ki je projekt Mirovnega inštituta in njegovih partnerskih organizacij, opredelile posebne ukrepe za povečanje števila žensk v občinskih svetih s spremembo zakonodaje, ki lahko pomembno vpliva na število predstavnic v lokalni skupnosti. Eden takšnih ukrepov je sprememba števila mandatorov, kjer imajo občine eno volilno enoto. Namesto pet mandatorov bi jih lahko imeli sedem. Takšen ukrep bi pozitivno vplival v proporcionalnem sistemu, medtem ko se ostali ukrepi nanašajo tudi na večinski volilni sistem. Takšne možnosti so »omejitev števila volilnih enot v eni občini ali da bi se občinski sveti v manjših občinah volili v le eni enoti. Predlagatelj, ki bi imel kandidatne liste v več volilnih enotah, pa bi moral zagotoviti izmenično razvrščanje na listah. Če bi bil, denimo, v eni volilni enoti na prvem mestu kandidatne liste moški, bi morala biti v drugi enoti na prvem mestu ženska« (Roksandić 2016) (Ti. K. 2016). Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je leta 2013 spisalo priročnik Akcijski načrt za enakost spolov v lokalni politiki, kjer so kot strateški cilj izpostavili »uravnoteženo zastopnost in udeležbo žensk in moških v procesih odločanja ter javnem življenju na lokalni ravni«. (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2013, 9). O ukrepih so pisali tudi na Uradu Vlade RS v priročniku Smernice za enakost žensk in moških v lokalnem razvoju ter izpostavili nujnost zagotovitve sorazmerne udeležbe obeh spolov v komisijah ter odborih občinskih svetov. Zagotoviti je potrebno uresničevanje ukrepov, ki svetnicam in svetnikom omogočajo usklajevanje zasebnega in profesionalnega življenja (prilagoditev urnikov, delovnih metod,...) in podporo ter mentorstvo svetnicam, ki so prvič izvoljene v občinski svet¹⁷ (Urad Vlade RS za enakost spolov 2007, 8).

¹⁷ Zagotoviti je potrebno takšno družbeno klimo in politično kulturo, ki bo brez stereotipnih predsodkov in obnašanja in bo ženske nagovarjala, da uveljavljajo svojo aktivno volilno pravico (Urad Vlade RS za enakost spolov 2007, 9).

4 Empirični del

V nadaljevanju bomo preverili vpliv političnih strank na izvoljivost slovenskih občinskih svetnic, kjer so v raziskavo zajete štiri občine: **Celje, Cirkulane, Kamnik in Sevnico** ter opravili ankete z vodji kandidatnih list na lokalnih volitvah za občinski svet leta 2014 iz posamezne občine, katerih predstavniki so bili tudi izvoljeni.

Občine smo izbrali glede na:

- a) volilni sistem, ki se uporablja na volitvah v občinski svet
- b) število prebivalstva (velike/male občine)¹⁸ in
- c) stopnjo urbanizacije¹⁹.

Občina Celje je mestna občina, ki spada po številu prebivalcev med velike občine in občinske predstavnike voli po proporcionalnem volilnem sistemu. Občina Cirkulane je ruralna občina, ki je majhna po številu prebivalcev in predstavnike za občinski svet volijo po večinskem volilnem sistemu. Tudi občina Kamnik je ruralna občina, ki pa spada med velike občine po številu prebivalcev in predstavnike v občinski svet voli po proporcionalnem volilnem sistemu. In občina Sevnica je prav tako ruralna občina, ki jo uvrščamo med srednje velike občine po številu prebivalstva in občani volijo predstavnike po proporcionalnem volilnem sistemu. Vsaka občina pa je tudi del svoje statistične regije.

4.1 Analizirane občine in njihovi občinski sveti

S pomočjo podatkov pridobljenih iz izbranih občin bomo analizirali pozitivne ukrepe, ki jih sprejemajo in izvajajo politične stranke in je njihov namen povečanje deleža občinskih svetnic v slovenskih občinah. V nadaljevanju bomo na podlagi dobljenih podatkov ugotavljali dejavnike, katerih uporaba je bolj ali manj naklonjena zvišanju števila žensk v občinskih svetih in temeljne ovire žensk na poti v lokalno politiko.

Pred začetkom analize naj na kratko predstavimo občine, ki so relevantne za nadaljnjo analizo:

¹⁸ Občine so razdeljene na male in velike občine. Kot majhne občine obravnavamo občine z manj kot 5.000 prebivalcev, kot velike tiste občine, ki imajo od 5.000 do 20.000 prebivalcev in kot velike občine tiste z več kot 20.000 prebivalcev.

¹⁹ Gosto poseljenih občin v raziskavo nismo zajeli, saj v to skupino v Sloveniji spadata samo občini Ljubljana in Maribor (Statistični urad RS 2017).

Občina Celje je mestna občina s približno 49.380 prebivalci, ki leži v Savinjski statistični regiji in meri 94,9 km². Mestni svet ima 33 članov in občina je v času lokalnih volitev razdeljena v tri volilne enote. Na lokalnih volitvah za mestni svet 2014 je tekmovalo 308 kandidatov (148 žensk in 160 moških) na trinajstih kandidatnih listah. Za mandatno obdobje 2014–2018 je bilo izvoljenih dvanajst svetnic in 21 svetnikov iz sedmih političnih strank: Slovenske ljudske stranke²⁰ (izvoljenih pet svetnic in štirje svetniki), Slovenske demokratske stranke²¹ (izvoljeni dve svetnici in trije svetniki), Nove Slove – krščanski demokrati²² (izvoljen en svetnik), Socialnih demokratov²³ (izvoljeni štirje svetniki), DeSUS²⁴ (izvoljeni dve svetnici in en svetnik), Stranke modernega centra²⁵ (izvoljene tri svetnice in štirje svetniki) ter Stranke za delovna mesta²⁶ (izvoljena dva svetnika), ene koalicije strank Združene leve²⁷ (izvoljen en svetnik) in ene liste volivcev Celjske neodvisne liste²⁸ (izvoljen en svetnik) (Državna volilna komisija 2014).

Naslednja **občina Cirkulane** obstaja šele od leta 2006, je del podravske statistične regije in ima približno 2344 prebivalcev ter meri 32,07 km². Občinski svet ima devet članov, ki se jih voli v štirih volilnih enotah po večinskem volilnem sistemu. Na lokalnih volitvah 2014 za občinski svet je kandidiralo 38 kandidatov, od tega 17 ženskih kandidat in 21 moških. Izvoljeni sta bili dve svetnici in sedem svetnikov in so predstavniki štirih političnih strank: SDS, SLS, SD in SMC. SDS ima štiri svetnike, od tega eno svetnico, SLS zastopa en svetnik, medtem ko SD predstavljajo tudi štirje svetniki kot SDS, vendar oni nimajo nobene ženske svetnice, medtem ko SMC zastopa ena svetnica (Državna volilna komisija 2014).

Občina Kamnik pripada osrednjeslovenski statistični regiji. Ima približno 29.380 prebivalcev in njena površina meri 265,6 km². V občinskem svetu sedi 29 svetnikov in svetnic. Kamnik je v času lokalnih volitev v občinski svet razdeljena v štiri volilne enote in uporabljajo proporcionalni volilni sistem. Od skupno 316 kandidatov, ki se je potegovalo za mesta v občinski svet na lokalnih volitvah 2014, je bilo 154 ženskih kandidat in 162 moških. Od tega je bilo izvoljenih v občinski svet deset ženskih predstavnic in devetnajst moških. V občinskem svetu občine Kamnik, v mandatu 2014–2018, sedijo predstavniki petih političnih strank SDS

²⁰ V nadaljevanju: SLS.

²¹ V nadaljevanju: SDS.

²² V nadaljevanju: NSi.

²³ V nadaljevanju: SD.

²⁴ Demokratična stranka upokojencev Slovenije.

²⁵ V nadaljevanju: SMC.

²⁶ V nadaljevanju: ZDM.

²⁷ V nadaljevanju: ZL.

²⁸ V nadaljevanju tudi: CNL.

(dva svetnika, od tega ena svetnica), NSi (štirje svetniki), SLS (en svetnik), DeSUS (dva svetnika, od tega ena svetnica), SMC (en svetnik) in treh list volivcev Liste Marjana Šarca - Naprej Kamnik²⁹ (štirinajst svetnikov, od tega sedem svetnic), Liste za Kamnik³⁰ (en svetnik) in Liste Dušana Papeža³¹ (štirje svetniki, od tega dve svetnici) (Občina Kamnik 2017).

Občina Sevnica je del spodnjeposavske statistične regije, ima približno 17.560 prebivalcev in meri 272,2 km². Občinski svet občine Sevnica zaseda 25 svetnikov in svetnic, ki se volijo v štirih volilnih enotah po proporcionalnem volilnem sistemu. Na lokalnih volitvah 2014 za občinski svet je sodelovalo 179 kandidatov, od tega 82 ženskih kandidat in 97 moških, ki je kandidiralo na dvanajstih različnih listah. Izvoljenih je bilo 9 svetnic in 16 svetnikov iz petih političnih strank in ene liste volivcev. Izvoljeni so bili predstavniki naslednjih političnih strank SLS (devet svetnikov, od tega tri svetnice), SDS (šest svetnikov, od tega tri svetnice), SD (en svetnik), DeSUS (dva svetnika), SMC (trije svetniki, od tega ena svetnica) in liste volivcev Liste Janeza Šerjaka³² za občino Sevnica (štirje svetniki, od tega dve svetnici) (Občina Sevnica 2014).

4.2 Analiza anketnih vprašalnikov in temeljne ugotovitve

Podatke za analizo smo pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika, ki so ga rešile vodje kandidatnih list v posamezni občini, katerih kandidati so bili na lokalnih volitvah za občinski svet 2014, izvoljeni v občinske svete analiziranih občin. Anketni vprašalnik je obsegal štirinajst vprašanj odprtega in zaprtega tipa, kjer so pri vsakem vprašanju zaprtega tipa imeli možnost dodati svoj odgovor in ga obrazložiti.

4.2.1 Pomen sodelovanja žensk v občinskih svetih

Na podlagi predstavljene teorije in dobljenih odgovorov sklepamo, da so ženske pomembne v občinskih svetih, saj nasprotno niso predstavljeni vsi interesi. Ključno vlogo imajo ženske predvsem pri politikah, ki se ukvarjajo predvsem z 'ženskimi zadevami', ki so njim bližje kot moškim in zaradi drugačnih pogledov rešujejo probleme drugače kot njihovi moški kolegi, saj

²⁹ V nadaljevanju tudi: Naprej Kamnik.

³⁰ V nadaljevanju tudi: LTS.

³¹ V nadaljevanju tudi: LDP.

³² V nadaljevanju tudi: Lista JŠ.

nanj gledajo drugače. V organih lokalnih odborov in list je moč zaslediti moško prevlado. Ker so oni zadolženi za sestavo list za volitve v občinski svet, imajo pri iskanju kandidatov in sestavljanju liste največ besede moški predstavniki strank, saj po večini oni zasedajo v izvršilnih odborih lokalnih odborov, predsedujejo lokalnemu odboru, so vodje kandidatnih list in nosilci list volilnih okrajev. Ženske so potisnjene v ozadje in pridejo v ospredje šele, ko same postanejo predsednice lokalnega odbora, vodje kandidatnih list oziroma nosilke liste posameznega volilnega okraja, ali pa so zaradi narave svojega dela poznane med občani že od prej. Stranke in liste v slovenskih občinah si delijo mnenje, da je pomembno, da ženske sodelujejo pri odločanju v javnih lokalnih zadevah. Poglejmo razloge slovenskih političnih strank v prid ženske izvolitve in sodelovanja v lokalni politiki.

Tabela 4.1: Mnenja političnih strank in list o pomenu ženskega sodelovanja v politiki v preučevanih občinah.

	CELJE	CIRKULANE	KAMNIK	SEVNICA
(A) Uveljavljanje ženskih interesov.	NSi	SD	SMC, SLS, Lista za Kamnik	DeSUS
(B) Ženske imajo drugačne poglede na določena družbena vprašanja.	SDS, DeSUS, SMC, NSi, SD, Združena levica, Celjska neodvisna lista, Stranka za delovna mesta	SLS, SDS, SD, SMC	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik, DeSUS, SMC, SLS, Lista za Kamnik, NSi, Lista Dušana Papeža, SDS, ZL	SDS, Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica, SD, SMC, SLS
(C) Ženske so manj naklonjene korupciji.				
(D) Ženske so bolj naklonjene ljudstvu, ker so bile same včasih zatirane in se prebivalci počutijo bolj naklonjeni njim.	DeSUS, Stranka za delovna mesta	SDS		
(E) Drugo.	SLS ³³	SLS ³⁴	Lista Dušana Papeža ³⁵	Lista Janeza Šerjaka ³⁶

Po mnenju političnih strank in liste v celjskem mestnem svetu je pomembno, da so ženske vključene v politiko, saj delijo drugačne percepcije glede določenih družbenih vprašanj. To menijo v SDS, DeSUS, SMC, NSi, SD, ZL, CNL in ZDM. NSi je izpostavila pomembnost

³³ »Ker so ženske enakopravne« (Zidanšek 2017).

³⁴ »Ženske bolj racionalno sprejemajo odločitve in ne sledijo strogo politiki posamezne stranke, kar je pomembno v občini« (Hemetek 2017).

³⁵ »Ženske so bolj obrnjene k skupnosti, njenemu razvoju...« (Papež 2017).

³⁶ »Ženske so enakopravne v vseh pogledih, zato je prav, da soodločajo o vprašanih skupnih interesov lokalne skupnosti in morda tudi širše« (Šerjak 2017).

žensk v politiki, da bodo zastopale in uveljavljale tudi ženske interese. Medtem ko DeSUS in ZDM še dodajata, da je pomembno žensko sodelovanje v politične sfere zaradi njihove naklonjenosti ljudstvu, saj so bile same še ne dolgo nazaj zatirane in diskriminirane, zato se veliko občanov lažje poistovetijo z njimi.

V občini Cirkulane je v prvi vrsti pomembno, da so ženske zastopane v občinskem svetu, ker imajo drugačne poglede na družbena vprašanja, s čimer se strinjajo vse štiri izvoljene politične stranke na zadnjih lokalnih volitvah SLS, SDS, SD in SMC. Medtem ko v SDS poudarjajo dejstvo, da so ženske bolj naklonjene ljudstvu, ker bolje razumejo njihov položaj, pa je predstavnik SLS izpostavil, da so ženske bolj racionalne pri sprejemanju odločitev in se znajo oddaljiti od politike stranke, ki jo predstavljajo v prid občine, kar je izrednega pomena za občino (Hemetek 2017). Le v SD pa menijo, da naj ženske sodelujejo v politiki zaradi uveljavljanja ženskih interesov.

Tudi v občini Kamnik večino političnih strank in list menijo, da je pomembno, da ženske sooblikujejo lokalno politiko. Pomembne so, ker gledajo drugače na nekatera družbena vprašanja in se njihovega reševanja lotevajo drugače. To menijo v SLS, NSi, DeSUS, SMC, Listi za Kamnik in Naprej Kamnik. Na drugi strani pa menijo, da je ženska nujna v sferi lokalne politike, da uveljavljajo ženske interese. Takšno mnenje so podali v SLS, SMC in Listi za Kamnik.

Tudi občina Sevnica ne odstopa od analiziranih občin in med vodji, prevladuje mnenje, da morajo ženske biti v lokalni politiki zaradi drugačnih pogledov na določene vidike lokalnega življenja in pozitivno prispevajo k rešitvam na ravni občin. To menijo v SLS, SDS, SD, SMC in Listi JŠ. V DeSUS pa menijo, da je pomembno žensko sodelovanje v politiki zaradi njihovih interesov.

Stranke in liste v Sloveniji se na lokalni ravni, neodvisno od velikosti občine, politične usmerjenosti, strinjajo, da so ženske nujno potrebne in nepogrešljivi člen v lokalni politiki, ker se njihovi pogledi na določena družbena vprašanja in reševanje le-teh razlikujejo od moških kolegov. Večino strank in list izpostavlja, da morajo biti ženske enakopravno zastopane za uveljavljanje ženskih interesov, kateri moške ne zanimajo preveč. Predstavnik SLS v Cirkulanah je še posebej večkrat izpostavil bolj racionalno odločanje žensk.

4.2.2 Ključni akterji pri izbiri in selekciji potencialnih občinskih svetnic in svetnikov

Znotraj lokalnih organizacij lahko veliko akterjev predlaga kandidate za člane občinskih svetov, vendar le nekaj je tistih, ki dejansko izberejo kandidate in jih postavijo na listo v posamezno volilno enoto.

Tabela 4.2: Ključni akterji pri sestavi kandidatnih list za volitve v mestno občino Celje.

OBČINA CELJE								
SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	Združena leвица	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Jaz kot vodja kandidatne liste, izvršilni odbor lokalnega odbora stranke, izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Vodja kandidatne liste	Vodja kandidatne liste	Vodja kandidatne liste

V občini Celje so v preučevanih strankah, imeli najpomembnejšo besedo pri izbiri kandidatov in sestavljanju liste izvršilni odbori na lokalni ravni posamezne stranke. Izvršilni odbor je glavni akter v političnih strankah SLS, SDS, NSi, SD, DeSUS in SMC. Predstavnik SLS je dodal, da je pri njih imel pomembno vlogo tudi on zaradi odgovornosti, ki je padla nanj, da sestavi njihovo listo. Na drugi strani pa sta v ZDM in Celjski neodvisni listi imeli največ besede vodji kandidatnih list. Vodja kandidatne liste pa je imel največ besede tudi v koaliciji strank ZL. Glede na spolno sestavo izvršilnih odborov lokalnih odborov posameznih strank in list ugotavljamo, da imajo pri imenovanju kandidatov za občinske svete v slovenskih občinah še vedno glavno besedo moški, ki prevladujejo v članstvu izvršilnih odborov, večinoma pa so moški tudi predsedniki lokalnih odborov. Lokalnemu odboru SDS Celje predseduje moški in v svojem izvršilnem odboru ima kar trinajst moških in le šest žensk. Podobno je v lokalnem izvršilnem odboru SD, kjer je devet moških in šest žensk, predseduje pa jim predsednik. Moški predseduje tudi lokalnemu odboru SLS, ZDM in Celjski neodvisni listi. Pri slednji je med drugim v izvršilnem odboru kar trinajst moških in le tri ženske. Ugotavljamo, da v občini Celje večino kandidatov za občinske svetnike izberejo moški, katerih naloga je umestitev kandidatov na kandidatne liste za volitve. Ugotavljamo, da so pretežno moški tisti, ki dajejo volilno izbiro. V

manjši meri imajo to možnost tudi ženske, ki so precej slabše zastopane v vodstvenih organih strank.

Tabela 4.3: Ključni akterji pri izbiri kandidatov za občinske volitve v občini Cirkulane.

OBČINA CIRKULANE			
SLS	SDS	SD	SMC
Zbor vsega članstva občinskega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora

V občini Cirkulane v občinskem svetu zasedajo le štiri politične stranke SLS, SDS, SD in SMC, kjer so proces izbire in selekcije izvedli znotraj izvršilnega organa lokalnega odbora. V SLS pa bolj natančno kot glavnega akterja navaja zbor članstva občinskega odbora.

Tabela 4.4: Ključni akterji pri sestavi kandidatnih list za občinske volitve v občini Kamnik.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Predsednik lokalnega odbora	Vodja kandidatne liste, vodstvo stranke na državni ravni	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Predsednik stranke in izvršilni odbor	Ožja ekipa štirih oseb	Predsednik stranke, jaz kot vodja kandidatne liste

Pri prejšnjih preučevanih občinah je bila praksa izbire kandidata večinoma v rokah istega akterja, medtem ko so v občini Kamnik pri tem procesu sodelovali še drugi. V kandidatnih listah Naprej Kamnik, Listi za Kamnik in LDP je imel glavno besedo predsednik liste in njen izvršilni odbor, v SMC vodja kandidatne liste in v DeSUS predsednica lokalnega odbora. V SLS in NSi pa je izvršilni odbor lokalnega odbora imel končno in glavno odločitev kdo bo sestavljajal njihovo kandidatno listo za občinske svetnike v Kamniku.

Tabela 4.5: Ključni akterji pri sestavi kandidatnih list za volitve v občinski svet občine Sevnica.

OBČINA SEVNICA					
SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Izvršilni odbor lokalnega odbora	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Jaz kot vodja kandidatne liste, nosilci posameznih list	Izvršilni odbor lokalnega odbora	Posamezniki znotraj lokalnega odbora	Vsi člani volilnega štaba cca. 30 ljudi

Ugotavljamo, da tudi v občini Kamnik pomembno vlogo pri sestavi list za občinski svet igrajo moški predstavniki, ki prevladujejo na uglednih položajih znotraj političnih organizacij in so med glavnimi akterji pri postavljanju kandidatov na volilna mesta in sestavo kamniškega občinskega sveta v posameznem mandatu. Le DeSUS ima v kamniškem lokalnem odboru žensko predsednico odbora, ki pa je imela tudi glavno besedo pri sestavi liste. Tako sta bili v okviru DeSUS izvoljeni dve ženski nosilki liste od skupno štirih nosilcev, prav tako pa je bila izvoljena ena več kandidatka kot moški kandidat. Kar je lahko posledica tudi ženske vodje lokalnega odbora, ki da priložnost ženskam kandidatkam in se pozitivno kaže v aktiviranju žensk v lokalni politiki.

Tudi v Sevnici je imelo več akterjev vpliv na izbiro predstavnikov njihovih list. V desno-sredinskih strankah SLS in SDS sta to imela njuna izvršilna odbora lokalnih odborov, kot tudi v levo-sredinskem DeSUS. V lokalnem izvršilnem odboru SDS je kar sedemnajst moških in le pet žensk, prav tako pa jim predseduje moški. Predsednika imajo tudi v občinskem odboru SLS Sevnica. V SD je imela glavno besedo pri oblikovanju liste vodja kandidatne liste, medtem ko so to bili v SMC le vplivni posamezniki znotraj lokalnega odbora. Čeprav ima SMC Sevnica predsednico odbora, ki je bila vodja kandidatne liste na zadnjih lokalnih volitvah 2014 in tudi izvoljena, pa pri izbiri kandidatov za listo ni imela nobene besede, ampak so prevladali moški predlogi. V Listi JŠ so sestavili listo glede na predloge in mnenja vseh članov volilnega štaba, ki jih sestavlja cca. 30 ljudi. Tudi v Sevnici ugotavljamo prevlado moških pri sestavi list za volitve v občinski svet, saj so po večini oni člani izvršilnih odbor lokalnih odborov strank ali na mestu predsednika lokalnega odbora. Na kandidatnih listah so se znašle le štiri ženske kandidatke na prvih mestih kot nosilke list, in sicer predstavnice SDS, SD, SMC in Liste JŠ.

Izvoljena ni bila le predstavnica SD. Vse tri nosilke pa so bile izvoljene tudi kot edine predstavnice njihove organizacije. Ugotavljamo, da moški še vedno preveč v ospredje rinejo moške in jim zagotavljajo boljša izhodišča za izvolitev v občinski svet. Zato pa na drugi strani predsednice lokalnih odborov postavljajo ženske na najvišje pozicije na listi in jim povečati izvolitvene možnosti. Vendar v Sloveniji primanjkuje predsednic lokalnih odborov strank, saj tudi v tem pogledu prevladujejo moški, kljub temu, da so ženske izredno uspešne pri svojem delu.

4.2.3 Pomembni dejavniki pri sestavljanju kandidatnih list za občinski svet

Kot smo že pojasnili v teoriji, lahko na izbiro primernih kandidatov, ki bodo zastopali barve neke politične opcije na volitvah, vplivajo številni dejavniki. V spodnji tabeli lahko vidimo katere dejavnike posamezne politične stranke in liste upoštevajo v veliki meri pri izbiri kandidatov po posameznih občinah.

Tabela 4.6: Dejavniki, ki jih politični akterji upoštevajo pri izbiri kandidatov v posameznih preučevanih občinah.

	CELJE	CIRKULANE	KAMNIK	SEVNICA
Kandidat/-ka je prepoznan/-a in ugleden/-na med občani in jim daje občutek povezanosti in vpetosti v lokalno politiko.	SLS, SDS, DeSUS, SMC, NSi, SD, Združena levica, Celjska neodvisna lista, Stranka za delovna mesta	SLS, SDS, SD, SMC	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik, DeSUS, SMC, SLS, NSi, Lista za Kamnik	SDS, Lista Janeza Šerjaka, SD, DeSUS, SLS
Visok socialni, kulturni in politični kapital kandidata/-ke.	SLS, DeSUS, SD	SDS, SD	Lista Dušana Papeža	SDS, SD, SMC, SLS
Kandidat/-ka ima doma urejeno življenje in nima ovir pri izpolnjevanju obveznosti kot član-a/-ice občinskega sveta	SDS		SLS	SDS, Lista Janeza Šerjaka
Pomembno vlogo odigra osebna karizma kandidatke/-a.	SDS, DeSUS, NSi	SDS, SD		DeSUS
Politične izkušnje, ki so pomembne za bolj uspešno soodločanje v občinskem svetu	SLS			
Delo, ki ga je kandidat/-ka	DeSUS, SMC, Združena levica, Stranka za	SD	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik,	Lista Janeza Šerjaka, SMC

doprinesel/-la k stranki skozi svoje aktivno delovanje v njej	delovna mesta, Celjska neodvisna lista		SLS, NSi, Lista za Kamnik, Lista Dušana Papeža	
Drugo				

V občini Celje v procesu izbire in selekcije kandidatov za občinske svete največjo vlogo igra prepoznavnost kandidata in njegovega dela v lokalnem okolju že od prej in so ga občani pripravljene sprejeti kot njihovega legitimnega predstavnika občinskega sveta. Kar je za ženske v večjih občinah težje dosegljivo, če s svojim delom ali udejstvovanjem v javnem življenju občine niso poznane že pred volitvami. Neprepoznavnost kandidatke med občani pa lahko negativno vpliva na njeno izvoljivost in jih odvrne od kandidature. Prepoznavnost kandidata ima največjo vlogo pri sestavljanju list za volitve v občinski svet v desno-sredinskih SLS, SDS in NSi kot tudi levo-sredinskih strankah SD, DeSUS, SMC, Združeni levici, Stranki za delovna mesta ter Celjski neodvisni listi. V levo-sredinskih strankah DeSUS, SMC, ZL in Celjski neodvisni listi pa vidnejšo vlogo pri izbiri kandidatov pripisujejo kandidatovemu aktivnem delovanju znotraj stranke. Naslednja dva največkrat izpostavljena odgovora med anketiranimi pa sta visok kulturni, socialni in politični kapital potencialnega kandidata, in sicer v SLS, SD in DeSUS ter njegova osebna karizma. Slednjo upoštevajo predvsem v SDS, NSi in DeSUS. Desno-sredinski SDS in SLS pa upoštevata poleg prej omenjenih tudi nekatere specifične dejavnike, in sicer v SDS pride v poštev urejenost družinskega življenja, da se bo lahko kandidat v primeru izvolitve, 100-odstotno posvetil svoji funkciji, medtem ko v SLS pri sestavljanju liste upoštevajo tudi politične izkušnje potencialnega kandidata, ki pa jih novi kandidati za občinski svet, nimajo. Največ novih obrazov na volitvah pa se pokaže pri ženskah.

Tudi v občini Cirkulane stranke pri sestavljanju njihovih kandidatnih list najbolj upoštevajo prepoznavnost potencialnega kandidata med občani in njegov ugled, kar predstavlja večjo oviro za ženske. Po besedah predstavnika SDS je ženske težko prepričati, da bi bile aktivnejše v politiki in si samo s svojim delom pred volitvami težko pridobijo ugled med občani. Ugled posameznega kandidata je še toliko bolj pomemben v občinah z večinskih volilnim sistemom, saj volivci ne glasujejo za liste, ampak posamezne kandidate (Podhostnik 2017). Kandidati so individualno ocenjevani s strani volivcev individualno in ne glede na njegovo stranko oz. listo. V manjših občinah je v praksi, da velikokrat volivci volijo določeno politično opcijo zaradi točno določenega posameznega kandidata. Prepoznavnost kandidata je v občini Cirkulane pomembna v vseh štirih političnih strankah SLS, SDS, SD in SMC. Medtem ko v SLS v največji meri upoštevajo ta dejavnik, pa v SDS in SD pomembno vlogo igra tudi visok kulturni, socialni

in politični položaj kandidata ter njegova osebna karizma. SD pa upošteva še osebno karizmo posameznika in delo v stranki.

Kot v vseh ostalih predhodnih analiziranih občinah tudi v občini Kamnik politične stranke in liste pri izbiri in selekciji kandidatov za kandidatne liste najbolj upoštevajo vpetost potencialnega kandidata v občinsko življenje in prepoznavnost med lokalnimi prebivalci. To izpostavljata desno-sredinski SLS in NSi kot tudi levo-sredinska DeSUS, SMC, Naprej Kamnik ter LZK. Kot v večini občin je naslednji največkrat izpostavljen dejavnik kandidatovo delo znotraj njihove organizacije. To upoštevajo v desno-sredinskih SLS in NSi ter listah Naprej Kamnik, Lista za Kamnik in LDP, kjer v slednji upoštevajo še visok socialni, kulturni in politični položaj in v SLS urejenost družinskega življenja kandidata, ki mu ne predstavlja ovir za izpolnjevanje obveznosti v občinskem svetu.

Nazadnje tudi v občini Sevnica največkrat organizacije govorijo o pomembnosti prepoznavnosti potencialnega svetnika in njegovega dela znotraj lokalne skupnosti. Ta dejavnik upoštevajo vse stranke in lista v sevniškem občinskem svetu SLS, SDS, SD, DeSUS in Lista JŠ, razen stranke SMC, kjer je pomemben visok socialni, kulturni in politični kapital kandidata. Ta pa je v manjši meri pomemben tudi za SLS, SDS in SD. SDS dodaja še urejenost družinskega življenja posameznega kandidata, kateri daje pomen tudi Lista JŠ. Za listo je pomembno tudi delo v dobrobit njihove liste in to izpostavlja tudi SMC. Medtem ko v DeSUS dajejo poseben pomen še osebni karizmi posameznega kandidata.

Ko govorimo o prepoznavnosti kandidata med občani, so moški tako praviloma v veliko boljšem položaju od žensk, kar jim daje prednost pri zasedbi izvoljivega mesta na listi. V slovenski lokalni politiki ugled in prepoznavnost kandidata igrata veliko vlogo. Ugled je še bolj pomemben v manjših občinah, kjer se občani med seboj bolj poznajo in je pogostokrat ključni dejavnik pri glasovanju za kandidata. Težave imajo ženske s prepoznavnostjo tudi v velikih slovenskih občinah, kjer pa ni prepoznana zaradi drugih razlogov. Ženske se morajo še bolj izkazati, če želijo priti do izraza tudi zato, ker kandidira na večjem območju, kjer imajo volivci široko ponudbo kandidatov za občinski svet in se vsi med seboj ne poznajo in si morajo kandidati pridobiti svojo prepoznavnost med občani pred volitvami, če želijo biti izvoljeni.

4.2.4 Pomen volilnega položaja na listi za volitve v občinski svet za ženske

Številne raziskave so pokazale, da je delež izvoljenosti žensk v posamezni občini za občinske svete odvisen tudi od volilnega položaja na kandidatni listi, kjer stranke ženske uvrščajo na manj izvoljiva mesta. In je videti v zelo očitnih razlikah med številom žensk, ki delujejo znotraj stranke in tistimi, ki delujejo kot občinske svetnice. Predstavniki političnih opcij izvoljeni v izbrane občinske svete so nam zaupali kako vidijo ta problem in rešitve, s katerimi ga njihove organizacije rešujejo, če sploh ga.

V občini Celje DeSUS izpostavlja, da je »obvezno izvajanje zakonsko določene zadrge prepoznaven razlog, da ženske pridejo na volilno izvoljive položaje. Pomembno je tudi, da so ženske nosilke posameznega volilnega okraja« (Čokl 2017). DeSUS pa je bila, poleg NSi, edina stranka, ki sta imeli v dveh izmed treh volilnih enot na volitvah v občinski svet 2014 ženski nosilki kandidatne liste, ki sta bili tudi izvoljeni v mestni svet. Na drugi strani pa v NSi ni bila izvoljena nobena kandidatka, ki je bila nosilka liste. Čeprav ima stranka NSi v svojih vrstah veliko politično aktivnih žensk, ki so uspešne pa se njihov celjski odbor obnaša nekoliko drugače od nacionalne ravni stranke in v ospredje prihajajo moški in potiskajo ženske v ozadja, čeprav narava stranke na nacionalni ravni ni takšna, saj ima na čelu uspešno predsednico stranke Ljudmilo Novak. Medtem ko desno-sredinska SLS tega problema nima. Ženske pri njih so v enakopravnem položaju, kar dokazuje tudi izvoljivost, ki je v primeru žensk večja kot izvoljivost moških (Zidanšek 2017). Enakopravne pri sestavljanju list so bile ženske tudi v SDS (Požežnik 2017). Z njima pa se strinjajo tudi predstavniki NSi, SD, SMC, ZDM, koalicije strank ZL in Celjske neodvisne liste. SD ne vidi problema pri pozicioniranju kandidat, kljub temu, da so bili pri njih v mestni svet izvoljeni štirje moški kandidati in nobena ženska. Od tega so bili trije postavljeni na prvo mesto v volilni enoti, četrti pa je bil izvoljen v mestni svet zaradi prejetih preferenčnih glasov, tako da so bile kandidatke pri njih v slabšem izvoljivem položaju. V Celju stranke in liste enoglasno izpostavljajo, da so pri njih ženske enakopravno postavljene na volilna mesta. Kljub temu pa je delež izvoljenih mestnih svetnic dosti nižji kot delež izvoljenih svetnikov.

V občini Cirkulane v SDS navajajo, da je na podeželju toliko težje pridobiti izvoljive kandidatke. Problem se pojavi, ker si »morajo kandidatke še pred nastopom same izboriti ugled med volivci z njihovim delom«, saj predstavnike volijo po večinskem volilnem sistemu in se odločajo za posameznega kandidata (Podhostnik 2017). Medtem ko SLS problema ne izvoljivih pozicij za ženske ne vidijo, saj je v njihovem odboru več žensk kot moških in zaradi večinskega sistema in sistema zadrge je možnost izvolitve enaka za oba spola (Hemetek 2017). Prav tako

tega problema ne zaznajo v SD in SMC, saj volijo individualnega kandidata na podlagi njegovega ugleda in kompetenc in pozicija na listi ne igra nobene vloge. V cirkulanski občinski svet so bili leta 2014 izvoljeni tudi kandidati, ki so zasedali šele šesto oziroma osmo mesto na listi.

V občini Kamnik v SLS ne vidijo problema, da bi stranke dale ženske na ne izvoljive pozicije. Po njihovem mnenju so ženske enakopravne moškim in jih ni v politiki zaradi razlogov, kot je materinstvo (Korošec 2017). Zaupanje v ženske je SLS pokazala na zadnjih volitvah v občinski svet s postavitvijo žensk na najvišjo volilno mesto v dveh izmed štirih volilnih enot. S problemom se ne srečujejo v NSi niti DeSUS, kjer pravijo, da je »politika včasih zelo grda, nizka in brezkompromisna, ženske pa so premalo močne za to« (Jončeška Malovrh 2017). Po njenem mnenju si politik 24 ur na dan, kar pa si mati, žena, delavka ne more privoščiti, čeprav bi rada. Tiste, ki pa se odločijo za politično pot, pa so velikokrat boljše od svojih moških kolegov (Jončeška Malovrh 2017). Tudi stranka SMC ne vidi tega problema, saj oni vidijo ženske popolnoma enakopravne in se jim zdi razprava o pomembnosti pozicij na kandidatni listi nesmiselna (Lipičnik 2017). Ugotavljamo, da v občini Kamnik politične stranke, sebe ne vidijo kot razlog za nizko zastopanost občinskih svetnic zaradi postavitve kandidatke na manj izvoljiva mesta. Takšnega mnenja je tudi lista Naprej Kamnik, ki meni, da so »ženske že večkrat dokazale svojo enakopravnost v politiki nasproti moškim oz. so lahko še veliko boljše od njih« (Šarec 2017). Tudi LDP ne zaznava tega problema, saj je pri njih dobrodošel vsak, ki »mu je jasno kaj pomeni javno dobro, delo za skupnost« (Papež 2017). Na drugi strani pa v Listi za Kamnik zaznavajo ta problem, ki pa se po njihovem mnenju učinkovito rešuje s sistemom zadrge (Smolnikar 2017).

V občini Sevnica DeSUS izpostavlja, da na neenakomerno porazdelitev žensk na izvoljivih volilnih mestih vpliva manjše zanimanje in angažiranost žensk v političnem življenju. V primeru prepoznavnosti kandidatke pa imajo nekatere ženske zadržke in zaradi družinskih obveznosti kandidature odklanjajo. K temu problemu šteje tudi dejstvo, da je žensk včlanjenih v politične organizacije znatno manj kot moških. Politične stranke pa se kaj dosti s tem problemom ne ukvarjajo (Pipan 2017). V Listi JŠ poudarjajo, da so bile ne glede na volilne pozicije na listi ženske enako zastopane kot moški, kar dokazuje dejstvo, da imajo iz njihove liste izvoljene dve svetnici in dva svetnika (Šerjak 2017). V SDS prav tako menijo, da pozicija na listi ne igra nobene posebne vloge in izpostavljajo, da se ženske na tem področju nerade izpostavljajo. Poudarjajo, da pri njih niso problem kvote, ker imajo v stranki veliko pridnih članic in simpatizerk, ki so potencialne kandidatke (Lisec 2017). V SLS pravijo, da se krep

vključevanje žensk v politično odločanje na podlagi družbenih sprememb in sprememb zakonodaje. Med drugim poudarjajo tudi, da so v njihovi stranki vedno dajali ženske na izvoljive položaje (Ocvirk 2017). Na drugi strani pa so v sevniškem SMC prepričani, da »če se moški odloči za kandidaturo bo praviloma uspešnejši pri doseganju izvoljivega mesta na kandidatni listi kot večina žensk« (Božič 2017). Medtem ko je volilno mesto na listi odvisno od zanimanja žensk za vključitev v politiko in v primeru njihovega interesa so ženske nosilke kandidatnih list. Le v primeru, da za kakšen volilni okraj ni primerne kandidatke, je nosilec liste moški (Žičkar 2017). Toda glede na pregled sestave njihovih list za občinske svetnike po Sloveniji tega ni moč opaziti, saj so na večino prvih mestih moški kandidati, ki so jim s tem povečali izvolitvene možnosti.

4.2.5 Težave pri pridobivanju kandidatke za kandidatne liste za občinski svet

Zaradi razlogov, ki ženske odvrne od vstopa v lokalno politiko, so nekatere, predvsem manjše, stranke in liste imele kar precej težav z njihovim naborom za kandidatne liste za volitve v občinski svet 2014. Spodaj si pogledjmo, če so se pojavljale podobne težave tudi pri preučevanih strankah pri zagotavljanju ženske kvote na listah v posamezni občini.

Tabela 4.7: Predstavniki strank in list o tem ali so se pojavljale težave pri iskanju kandidatke za mestne svetnice v Celju ali ne.

OBČINA CELJE								
SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	Združena levica	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

V mestni občini Celje z naborom ženskih kandidatke niso imeli težav. V SMC so izpostavili, da je njihova ženska kvota v mestnem svetu skoraj 50-odstotna (Pogelšek 2017). V občini Celje je odstotek moške izvoljivosti skoraj enkrat višji od ženske in enkrat višji odstotek moških kandidatov je bilo izvoljenih leta 2014 v mestni svet. Za mesta občinskih svetnic je kandidiralo 148 žensk, izvoljenih pa je bilo le dvanajst, kar je le 8,11-odstotkov ženskih kandidatke za občinski svet leta 2014. Glede na interes žensk in sestavo kandidatnih list, sklepamo, da v občini Celje ni problem v ženskah samih, da ne bi kandidirale in bile izvoljene. Vzroke za njihov nizek odstotek zastopanosti v mestnem svetu moramo iskati drugje. Ženske so nasproti moškim

postavljena na manj oz. ne izvoljiva mesta. V večini primerov so stranke dobile le en sedež v volilni enoti, ki je skoraj gotovo pripadel moškemu. Analizirali smo 27 kandidatnih list, od tega so bile samo štiri nosilke list in kar 23 moških nosilcev. Le SDS, SLS in SMC so dobile po več sedežev v volilnih enotah in so bile njihove kandidatke izvoljene zaradi uspeha stranke. V SLS in SMC sta bili izvoljeni tudi dve nosilki list. Le v stranki DeSUS pa sta bili v dveh volilnih enotah izvoljeni le nosilki list. Ti dve pa sta tudi edini primer kandidatki v Celju, ki sta bili postavljeni na najbolj izvoljivi volilni mesti na listi njune stranke in sta bili hkrati tudi kot edini predstavnici njihove liste izvoljeni v mestni svet. Vse ostale nosilke list v občini Celje, so bile nosilke list v ne izvoljivih volilnih enotah in so bile že na začetku postavljene v slabši položaj s strani političnih strank.

V manjši občini Cirkulane pa se srečujejo z drugačnimi težavami pri iskanju ženskih kandidatki za svetnice kot v velikih občinah. V SDS so izpostavili, da ženske na podeželju ne izkazujejo interesa za politiko in kažejo strah pred ugledom. Ugled pa je v manjših občinah izredno pomemben dejavnik pri izbiri in selekciji kandidatov za občinski svet. V občinskem odboru SDS Cirkulane so prepričani, da velja med ženskami prepričanje, da ljudje politiko ne cenijo, zato se vanjo raje ne spuščajo in jo prepustijo moških. Medtem ko SLS, SD in SMC niso imeli večjih težav pri naboru kandidatki za njihove liste.

Tabela 4.8: Pojavnost težav pri iskanju potencialnih občinskih svetnic v občini Kamnik.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Da

Na drugi strani so se z večjimi težavami pri iskanju kandidatki za občinske svetnice spopadali v občini Kamnik. S temi težavami so se srečale desno-sredinsko usmerjena SLS in listi Naprej Kamnik, ki v Kamniku že vrsto let tekmuje na volitvah za kamniški občinski svet, in Lista za Kamnik. Težav pa niso imeli v SDS, NSi, DeSUS, SMC, ZL in Listi Dušana Papeža. Vendar njihove kandidatke niso bile ravno izvoljive, saj so bile izvoljene le 3 kandidatke strank in liste, ki niso imeli težav z njihovim naborom, dve predstavnici DeSUS in ena Liste DP. Le ena predstavnica iz vrst DeSUS pa je bila pozicionirana najvišje na listi in je edina občinska svetnica v Kamniku, ki je bila izvoljena kot edina predstavnica volilnega okraja. Postavljena je bila na

zelo izvoljivo mesto s strani stranke, kar je izrednega pomena za povečanje izvoljivosti ženskih občinskih svetnic. Te prakse pa bi se moralo posluževati več strank v slovenskem lokalnem političnem prostoru in sorazmerno postavljati moške in ženske kandidatke na najbolj izvoljiva mesta. V vsaki drugi volilni enoti naj se spola izmenjujeta na prvem mestu liste.

S podobnimi težavami, kot njen lokalni odbor v Kamniku, se je srečevala SDS v občini Sevnici, kljub temu da ima lokalni odbor veliko ženskih članic. V SDS menijo, da se pri ženskah pojavlja strah pred vstopom v politiko, zato se za politično kariero raje ne odločijo, saj se ženske na področju politike nerade izpostavljajo (Lisec 2017). Po sestavi kandidatnih list, ki so tekmovala na lokalnih volitvah 2014, lahko vidimo, da so v občini Sevnica vendarle malo bolj naklonjeni ženskim predstavnicam kot ostale preučevane občine. Čeprav so imeli le štiri ženske na prvih mestih na listah, so bile kar tri izvoljene kandidatke, ki so bile izvoljene tudi kot edine predstavnice njihove stranke/liste v volilnem okraju. Odgovori posameznih strank in liste v občini Sevnica so prikazani v spodnji tabeli.

Tabela 4.9: Pojavnost težav pri sestavljanju list za občinski svet v občini Sevnica.

OBČINA SEVNICA					
SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne

Težave z nabiranjem kandidatke za volitve v občinski svet leta 2014 so se pojavile le pri desno-sredinsko usmerjenih SLS in SDS ter vseh treh izvoljenih listah v Kamniku. Ugotavljamo, da imajo liste v slovenskem političnem prostoru več težav pri aktiviranju žensk za kandidiranje na volitvah za občinski svet kot politične stranke. Manjši problemi se pojavljajo pri etabliranih političnih strankah z dobro razvito lokalno mrežo po Sloveniji, ki imajo zgodovino in bolje poznajo občane, saj so dlje na političnem prizorišču. Medtem ko morajo liste in stranke, ki kandidirajo le v eni občini ali parih, vložiti več truda pri sestavi svoje liste, da bo sestavljena v skladu z zapisano zakonodajo in upoštevala tudi sistem zadrge. Več težav se pojavlja tudi v manjših občinah, na podeželju, kjer ženske najbolj zavračajo vstop v politiko. Pomembno vlogo igra tukaj predvsem volilni sistem, saj se v majhnih občinah, kjer imajo do enajst svetnikov, voli po večinskem volilnem sistemu in se morajo ženske še posebej izkazati, če želijo

kandidirati in biti izvoljene. Ugotavljamo, da se lahko težave z naborom žensk pojavijo tudi zato, ker bi predstavnice kandidirale v volilnih enotah, kjer so njihove možnosti za izvolitev minimalne oziroma nične in se za kandidiranje dostikrat ne odločijo. Glavni predlagatelji list v slovenskih občinah so stranke in njihovi lokalni odbori, ki ni nujno, da so vedno naklonjeni vključevanju žensk v lokalno politiko in lahko predstavljajo strukturno oviro ženski za kandidiranje na volitvah v občinski svet.

4.2.6 Ovire žensk na poti do kandidiranja za občinske svetnice

Med najpogostejše ovire žensk pri vstopu v lokalno politično tekmo za občinske svetnice lahko uvrstimo naslednje:

- a) Problem je v ženskah in njihovem zavračanju, da bi se aktivno vključile v tekmo za sedež občinske svetnice in ne pokažejo želje po soodločanju o občinskih zadevah.
- b) Med ženskami se še vedno omenja prepričanje, da moški držijo vajeti v lokalni politiki in so bolj primerni za občinske svetnike, saj so lokalne javne zadeve njihovo področje reševanja problemov.
- c) Politične stranke ne pokažejo interesa, da bi ženske v večji meri vpeljale v delovanje lokalne politike in jih spodbudile h kandidaturi za občinske svetnice.
- d) Resne dvome o vstopu ženske v politiko na lokalni ravni povzroča tudi vsakdanje kombiniranje domačih opravil in domačega življenja z lokalno politično kariero ter postati javna osebnost.
- e) Dosedanja zakonodaja v zadostni meri ne ureja področja delovanja žensk v slovenski lokalni politiki in lahko v nekaterih pogledih predstavlja strukturno oviro za vstop ženske v politiko.
- f) Med občani ni dovolj znanja o politiki, ki zagotavlja enak položaj žensk in moških ter pozitivnih posledicah njenega uresničevanja v polni meri tudi na življenje v lokalni skupnosti.
- g) V občinskih svetih je premalo uspešnih ženskih vzornic, ki bi dodatno spodbujale ženske za vstop v politiko in k aktivnemu sooblikovanju lokalnega življenja v organih lokalne oblasti.
- h) Ženske se za vstop v politiko ne odločijo zaradi pomanjkanja političnih izkušenj z delovanjem v lokalni politiki.

- i) Ženske se bojijo kritik občanov, saj so ti na lokalni ravni do ženskih stališč in predlogov preveč kritični in se bojijo odziva ljudi na njihovo delovanje znotraj občinskega sveta.

Zgornje ovire so navedene v anketnem vprašalniku, kjer so z 1 do 10 označili stopnjo strinjanja z zgoraj navedenimi razlogi pri ženskah za odklanjanje kandidatur za občinske svetnice.

V občini Celje stranke in liste kot največji problem ženskega ne udejstvovanja v lokalni politiki vidijo v ženskah in njihovem zavračanju, da bi se aktivno vključile v lokalno politiko. Na drugem mestu izpostavljajo, da je razlog v stranki, ki ne pokaže interesa za povečanje deleža izvoljenih ženskih svetnic. Naslednja ovira s katero se strinjajo, da preprečuje ženskam vstop je pomanjkanje političnih izkušenj žensk in pomanjkanje znanja med občani o pomenu ženskega sodelovanja v lokalni politiki. Naslednja, vendar nekoliko manj pomembna ovira od zgoraj naštetih, je v Celju prepričanje žensk o moški prevladi v lokalni politiki, ki je izredno moške zadeva. V manjši meri pa se strinjajo, da se ženske preveč bojijo kritik občanov na račun njihovega dela. Najmanj se strinjajo, da oviro predstavljajo neurejenosti slovenske zakonodaje na tem področju.

V občini Cirkulane vidijo več razlogov, ki bi lahko bili vzrok za malo izvoljenih svetnic, in so naslednji: politika je stvar moških, ženske nimajo nikakršnih političnih izkušenj in premalo uspešnih svetnic, ki bi predstavljale vzor. Takoj za tem pa so za nizko izvoljivost, v občini z večinskim volilnim sistemom, krive ženske, saj ona odklanjajo kandidaturo. Nato pa so našteli še nekaj razlogov, ki imajo po njihovem mnenju manjši vpliv na odločitev: slovenska zakonodaja, nezanimanje političnih strank in težave pri kombiniranju družinskega življenja s politično funkcijo in njenimi obveznostmi. Najmanj pa omenjajo kot vzrok pomanjkanje političnega znanja pri občanih.

V občini Kamnik se predstavniki strank in list strinjajo, da predstavlja največjo oviro ženskam pri vstopu v politiko kombiniranje njihovega javnega in zasebnega življenja, takoj na drugo mesto pa uvrščajo pomanjkanje ženskih vzornic v občinskih svetih, ki bi nanje vplivale s svojim zgledom uspešne ženske. Kot naslednji malo manj poglobitni razlog navajajo pomanjkanje političnih izkušenj žensk in ženske še vedno menijo, da je lokalna politika v rokah moških. Dalje navajajo kot pomembno oviro pri njihovem vstopu pomanjkanje znanja med občani o pomembnosti ženskega sodelovanja v politiki in pozitivnih posledicah takšne politike. Kot naslednjo malo manj pomembno oviro predstavlja strah kandidatke na odzive občanov, ki niso preveč mili pri kritiki ženskega dela. V manjši meri pa politične stranke vidijo razlog v ženskah

samih in v dosedanji zakonodaji. Delno se strinjajo, da politične stranke ne izkazujejo pretiranega interesa za povišanje deleža občinskih svetnic.

V občini Sevnica politične stranke menijo, da največjo oviro ženskam predstavljajo ženske same, saj nočejo sodelovati v lokalni politiki in ženske menijo, da v politiki še vedno preveč prevladujejo moški. Takoj za tem dvema ovirama pa uvrščajo pomanjkanje političnih izkušenj, ženske morajo več napora vložiti v kombinacijo zasebnega, družinskega in javnega, kariernega življenja. Zasedimo pa lahko tudi pomanjkanje znanja med občani o pozitivnih učinkih ženskega sodelovanja v politiki. Nekoliko v manjši meri oviro predstavljajo zopet ženske same, ker zavračajo vstop v politično tekmo ter dosedanja zakonodaja, ki tega področja ne ureja dovolj in kritike občanov na žensko delo.

4.2.7 Pomen ozaveščanja o pozitivnih učinkih ženskega sodelovanja pri odločanju o lokalnih javnih zadevah

Čeprav je za veliko ljudi v lokalni skupnosti samoumevno, da bodo tudi ženske predstavnice uveljavljale interese občanov, pa se ozaveščanje občanov o pomembnosti ženske prisotnosti v lokalni politiki in prednostih njihovega sodelovanja v njej še vedno kaže kot dobra praksa za boljšo prepoznavnost in vidnost žensk v občinah. Z ozaveščanjem lahko nekoliko povišamo njihovo izvoljivost v občinski svet. Pozitivno pa lahko vpliva le v primeru, da doseže zelene učinke ter dvigne politično kulturo in znanje občanov. Med vodji smo preverili mnenja glede nadaljnega ozaveščanja občanov o pomembnosti ženskega sodelovanja v organih lokalne skupnosti.

V občini Celje SLS meni, da bi nadaljnje ozaveščanje pripomoglo k večji izvoljivosti žensk v občinski svet, medtem ko SDS meni, da so ljudje dovolj ozaveščeni, saj če so ženske zainteresirane za tovrstno delo ni ovir za uspešno izvolitev (Požežnik 2017). Podobnega mnenja o dovolj visoki ozaveščenosti občanov so tudi v NSi, medtem ko pozitivni vidik ozaveščanja izpostavljajo v SD, SMC, ZL in ZDM kot tudi Celjski neodvisni listi.

V občini Cirkulane SLS meni, da so »mlajše generacije žensk dovolj ozaveščene in da je problem v samih strankah in miselnosti volivcev, ki ne dajo svojega glasu kandidatki« (Hemetek 2017). Nadaljnje ozaveščanje podpirajo tudi SMC in SDS, kjer poudarjajo, da je ozaveščanje potrebno vedno, vendar ne samo žensk, temveč tudi mladih, saj so postali vsi

politično apatični (Podhostnik 2017). Predstavnica SD pa je ozaveščanje izpostavila kot enega ključnih dejavnikov, ki lahko pripeljejo več žensk v občinski svet.

V občini Kamnik SLS meni, da bi bilo nadaljnje ozaveščanje zelo primerno. S čimer se strinjajo tudi v kamniškem lokalnem odboru NSi in SDS. V listi Naprej Kamnik tudi menijo, da ozaveščanje o delu žensk v politiki pripomore k večjemu deležu žensk v občinskem svetu. S tem pa bi »tiste, ki se politike 'bojijo' videle, da to ni nič takšnega, kar dobra gospodinja že ne bi poznala« (Šarec 2017). V DeSUS sicer podpirajo nadaljnje ozaveščanje, vendar menijo, da se vzgoja za politika začne že v osnovni šoli s spodbujanjem domoljubja, ki ga pri nas primanjkuje (Jončeška Malovrh 2017). Tudi LDP meni, da je potrebno nadaljnje ozaveščanje o pomembnosti žensk v politiki in še dodaja, da se apatija opaža pri obeh spolih glede kandidiranja za občinski svet, ki je po njegovo, glavni problem (Papež 2017). O pomenu nadaljnje ozaveščanja pa ne vidijo smisla le v lokalnem odboru SMC, ZL in Listi za Kamnik, saj drugi dejavniki veliko bolj vplivajo na aktivno delovanje žensk v politiko.

V občini Sevnica SD meni, da to ne bi prineslo več izvoljenih kandidat, saj se ženske danes zavedajo svojih sposobnosti, vendar se morajo bolj dokazati v politiki kot moški. V sevniskem občinskem svetu se pojavlja, da izvoljene svetnice ne razpravljajo na sejah občinskega sveta in zasedajo položaj zaradi priljubljenosti njihove stranke in ne njihovega interesa (Žičkar 2017). V SMC menijo, da bi ozaveščanje pripomoglo k večjemu deležu žensk, »sploh če bi bilo le-to povezano z realno možnostjo vključevanja in upoštevanja žensk in ne zgolj na deklarativni ravni« (Božič 2017). Da nadaljnje ozaveščanje lahko pripomore k višji izvoljivosti žensk se strinjajo tudi v DeSUS, medtem ko SDS in meni, da je ozaveščanje na dovolj visoki ravni. Predstavniki SLS pa govori o »nujnem nadaljnjem ozaveščanju o nujnosti žensk v političnem življenju in o pomembnosti splošne družbene aktivnosti in odgovornosti, kar povečuje vključenost občanov« (Ocvirk 2017). Da je ozaveščanje pomembno pa se strinjajo tudi v Listi JŠ.

Analiza je pokazala, da večino političnih strank in list, ki delujejo v slovenskih občinskih svetih podpirajo nadaljnje ozaveščanje o delu žensk v politiki in pomembnosti njihovega soodločanja o lokalnih javnih zadevah in pozitivnih učinkih sodelovanja pri reševanju občinskih problemov, ker gledajo nanje dostikrat drugače od moških. Predvsem je potrebno poudarjati pozitivne aspekte ženskega sodelovanja v lokalni politiki in konkretna dejstva o pozitivnem ženskem delu v politiki in obseg slišnosti interesov ter potreb občanov se poveča z ženskimi predstavnicami v občinskih svetih.

4.2.8 Ukrepi za povečanje deleža žensk v občinskih svetih slovenskih občin

Politične stranke imajo pomembno vlogo tudi v lokalni politiki. Zato, če želijo, lahko s svojimi ukrepi pripomorejo k večjemu deležu žensk v lokalnih predstavniških organih. Poglejmo ali stranke in liste v slovenskem lokalnem političnem prostoru sploh izvajajo posebne ukrepe za reševanje tega problema in če ja, kakšne.

Tabela 4.10: Izvajanje posebnih ukrepov za povečanje žensk v občinskih svetih znotraj strank in liste, ki so bile izvoljene v mandatu 2014-2018 v občinski svet občine Celje.

OBČINA CELJE								
SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	Združena leвица	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Da	Ne	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne

V občini Celje v SLS izpostavljajo, da v praksi izvajajo ukrepe, kar se odraža v njihovem mestnem svetu, kjer SLS predstavlja večina žensk, saj je bilo izvoljenih pet žensk in štirje moški (Zidanšek 2017). V SD navajajo kot poseben ukrep stranke njihov ženski odbor, ki privablja ženske, jih povezuje in z raznimi dogodki ozavešča državljanke o njihovem pozitivnem delu. Prav tako ženski odbor organizira razna srečanja, izobraževanja tudi v občini Celje in dviga politično kulturo Celjanov in zavedanje o pomembnosti ženskega pogleda na probleme v lokalni politiki (Rozman 2017). Ukrepe izvajajo tudi v NSi in DeSUS, kjer pa po besedah vodje kandidatne liste ne izvajajo »nič posebnega« (Čokl 2017). Medtem ko v SMC, ZL, ZDM in Celjski neodvisni listi ne izvajajo posebnih ukrepov za reševanje problema prenizke zastopanosti žensk v občinskih svetih. Nobenega ukrepa ne izvaja niti SDS, ki celo meni, da bi moške morali spodbujati k sodelovanju v lokalni politiki, saj imajo oni v lokalnem odboru več težav pri njihovem naboru kot z ženskimi kvotami je edini lokalni odbor, ki je izpostavil pomanjkanje moških kandidatov. Sklepamo lahko, da so v celjskem SDS naklonjeni ženskim predstavnicam in jim s svojo pomočjo omogočijo višjo izvoljivost. Na drugi strani pa lahko sklepamo tudi, da imajo ženske interes za lokalne zadeve in ženske v celjskem SDS s svojim aktivnim udejstvovanjem izkazujejo zanimanje za lokalno politiko.

Tabela 4.11: Izvajanje posebnih ukrepov za povečanje žensk v občinskih svetih znotraj strank in list, ki so bile izvoljene v mandatu 2014-2018 v občinski svet občine Cirkulane.

OBČINA CIRKULANE			
SLS	SDS	SD	SMC
Da	Da	Da	Ne

V občini Cirkulane tri od štirih političnih strank v občinskem svetu, izvajajo ukrepe za povečanje deleža žensk v njihovem občinskem svetu - SLS, SDS in SD. Le novonastala SMC se s tem problemom na lokalni ravni ne ukvarja. Kar je lahko posledica tega, da je SMC nova stranka, ki je nastala v času parlamentarnih volitev 2014, s točno določenim ciljem na nacionalni ravni in lokalni ravni do nedavnega ni posvečala pozornosti. V SLS izvajajo motivacijske seminarje in izobraževanja, v SDS pa se sklicujejo na njihov ženski odbor, s katerim poskušajo povabiti čim več žensk v lokalno politiko (Hemetek 2017 in Podhostnik 2017). Med drugim pa v SDS »pri pripravi predvolilnih programov in kandidacijskih list ženski odbor enakovredno dopolnjuje izvršilni odbor. Tudi njihov izvršilni odbor je sestavljen tako, da je v njem vsaj 30-odstotkov žensk« (Podhostnik 2017). Predstavnica SD je izpostavila, kot večino vodij list SD, ženski forum, ki organizira izobraževanja in seminarje po občinah po Sloveniji (Žunkovič 2017). Ugotavljamo, da vse tri 'etablirane' stranke nekaj delajo na tem, da bi se delež izvoljivosti žensk v občinskih svetih povečal in zato izvajajo razne ukrepe ter so bolj odprte do ženskih kandidatk na volitvah, vendar glede na njihov delež izvoljivost še vedno premalo.

Tabela 4.12: Izvajanje posebnih ukrepov za povečanje žensk v občinskih svetih znotraj strank in list, ki so bile izvoljene v mandatu 2014-2018 v občinski svet občine Kamnik.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

V občini Kamnik nobena stranka ali lista ne izvaja posebnih ukrepov za povečanje žensk v občinskih svetih. Vendar pa so v LDP izpostavili, da omogočajo vsakomur, da se priključi njihovi listi in z nobenim ne odklanjajo sodelovanja, če jih družijo skupno dobro (Papež 2017). SLS, ki v vseh preostalih preučevanih občinah, kjer ima svoje predstavnike v občinskem svetu izvaja ukrepe znotraj lokalnih odborov pa se v Kamniku obnaša drugače in se s problemom ne ukvarja.

Tabela 4.13: Izvajanje posebnih ukrepov za povečanje žensk v občinskih svetih znotraj strank in list, ki so bile izvoljene v mandatu 2014-2018 v občinski svet občine Sevnica.

OBČINA SEVNICA					
SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Da	Da	Da	Ne	Ne	Da

V občini Sevnica vse stranke in liste, razen DeSUS in SMC, izvajajo ukrepe za povečanje deleža izvoljenih žensk. V DeSUS je vodja kandidatne liste za ne izvajanje ukrepov pokazal na vodstvo stranke, ki ne pokaže interesa za vključitev večjega števila žensk v politiko. Kljub temu je v ostalih analiziranih lokalnih odborih v vrstah DeSUS kar nekaj uspešnih posameznic v lokalni politiki, ki so vidne in pridobivajo na ugledu in predstavljajo resno konkurenco moškim. Sklepamo, da so svojo uspešnost dosegle same s svojim trdim delom in udejstvovanjem v lokalnem življenju, brez večje pomoči stranke. V SMC pa vodja s kakršnimikoli ukrepi sploh ni seznanjena, medtem ko v Listi JŠ konstantno spodbujajo ženske k aktivnem sodelovanju v lokalnem javnem življenju (Šerjak 2017). V SLS »na podlagi interesa in kompetenc vključujejo kandidate in kandidatke na posamezne funkcije« (Ocvirk 2017). Podobnega pristopa se poslužujejo v SDS, saj je njihov cilj velik delež žensk v izvršilnem odboru lokalnega odbora, kar jim bo prineslo več dobrih kandidatk na prihajajočih volitvah. V SD pa spet izpostavljajo svoj ženski forum, ki »ozavešča ženske, da imajo enako pravico biti političarke kot moški in da so ženske enako sposobne« (Žičkar 2017), vendar vodja lokalnega odbora in kandidatne liste na zadnjih volitvah v občinski svet 2014 ni bila izvoljena. Čeprav je bila prva na listi, je kandidirala v ne izvoljivi volilni enoti. Ugotavljamo, da ima izvoljivost volilne enote ali okraja velik vpliv na to kdo bo izvoljen v občinski svet v občinah s proporcionalnim sistemom, saj ostala sredstva – spolne kvote, sistem zadrge, najvišja pozicija na volilni listi svoje stranke – ne pridejo na plano in ne morejo zagotoviti ženske predstavnice v občinskem svetu, če npr. njena

stranka v določeni volilni enoti oz. okraju ne dobi nobenega sedeža. Tukaj pride še bolj do izraza kandidatova prepoznavnost, ki zagotavlja svoji stranki glasove na volitvah in več sedežev v predstavnških organih.

Ugotavljamo, da v slovenskih občinah politične stranke in liste po večini ne izvajajo ukrepov s katerimi bi povečali število aktivnih žensk v lokalni politiki in delež njihove zastopanosti v občinskih svetih. Tiste stranke in liste, ki pa izvajajo ukrepe pa dostikrat ne navajajo konkretnih ukrepov. Liste nasproti političnim strankam ukrepov sploh ne sprejemajo, razen v sevniški Listi JŠ. Saj se s svojim delovanjem bolj neposredno ukvarjajo z lokalnimi zadevami in so ozko usmerjene samo v dobrobit njihove občine. Največ ukrepov sicer sprejmejo 'etablirane' politične stranke, medtem ko novo nastale stranke in liste³⁷, se z reševanjem problema znotraj svoje organizacije, ne ukvarjajo. Največ pozornosti temu problemu dajejo SDS, SD in NSi, ki se konkretno s problemom prenizke zastopanosti žensk v politiki ukvarjajo znotraj ženskih odborov, ki delujejo v okviru njihove organizacije in je zelo pomemben člen znotraj organizacij pri reševanju družbenih vprašanj, ki zadevajo predvsem ženske. V SD prav posebej izpostavljajo njihov močan ženski forum, ki naslavlja ta problem. Navajajo pa tudi, da imajo vedno listo A in B, preden sestavijo kandidatno listo, ki bo tekmovala na posameznih volitvah v posamezni občini, kjer se posebej izbirajo in volijo moški, ki bodo tekmovali na kandidatni listi in posebej ženske. Tako imajo ženske enake možnosti kot moški priti na izvoljiv položaj. Poudarjajo tudi izobraževanja in seminarje na to temo znotraj stranke za njihove člane in simpatizerje ter druge ljudi (Žičkar 2017). Le v občini Kamnik nobena stranka ali lista ne izvaja posebnih ukrepov za povečanje deleža žensk na listah. Glede na analizo bi lahko rekli, da imajo ženske v občini Kamnik najslabše pogoje za izvolitev, saj se z njimi stranke in liste ne ukvarjajo preveč.

4.2.9 Učinkovitost ukrepov za povečanje deleža žensk v slovenskih občinskih svetih

V literaturi zasledimo kar nekaj konkretnih rešitev za povečanje števila žensk v občinskih svetih, vendar je njihovo uresničevanje odvisno od volje političnih strank in njenega delovanja. Npr. raziskovalci omenjajo naj ženske kandidirajo na visokih volilnih mestih, spolne kvote se izenačijo na 50/50. Višjo izvoljivost žensk prinašajo tudi t.i. varni sedeže, ki naj bodo rezervirani za manj zastopan spol, kar je v večini primerov ženska. Kot učinkovit ukrep pa se

³⁷ ki so nastale v času lokalnih volitev 2014 ali ne dolgo nazaj.

kažejo tudi organizirana izobraževanja za ženske, predvsem o aktivnem delovanju v lokalni skupnosti. Po raziskavah sodeč so ženske bolj izvoljive v sistemih s proporcionalnim sistemom, kljub temu, da znajo biti uspešnejše v večinskem volilnem sistemu. Zato je ena izmed rešitev uvedba tega volilnega sistema v vseh občinah in povsod zagotovijo enako možnosti že pri samem volilnem sistemu. Spodaj so prikazana mnenja strank o učinkovitosti zgoraj naštetih ukrepov v posameznih občinah.

V občini Celje stranke in liste vidijo kot najbolj učinkovit ukrep za zvišanje deleža žensk v občinskem svetu uvedbo proporcionalnega sistema v vseh občinah in je najbolj učinkovit za SLS, SDS, NSi in SD. Takoj za njim pa sledi izenačitev spolnih kvot na 50/50 in je najbolj učinkovit po mnenju DeSUS, SMC in ZDM. Nekoliko manj učinkovit ukrep je pozicionirano st žensk na visoka mesta na listi po mnenju političnih strank in organizirana izobraževanja žensk o delovanju v lokalni politiki. Kot najmanj učinkovit ukrep pa omenjajo uvedbo sistema mentorstva, t.i. varni sedeži za volitve v občinski svet in sistem 'mentorstva' pa sta dobila kar precej manj glasov kot ostali ukrepi, čeprav imata oba lahko pozitivne posledice na ženske v politiki.

V občini Cirkulane SLS, SDS, SD in SMC kot najbolj učinkovit ukrep za doseganje višje izvoljivosti žensk v občinskih svetih izpostavljajo postavitev več žensk na visoka izvoljiva mesta na kandidatnih listah, ki se kot učinkovit kaže tudi za SDS in SD. Nekoliko manj učinkovit je zanje ukrep izenačitve spolnih kvot na 50/50, ki pa je najbolj učinkovit dejavnik po mnenju SLS. Kot tretjega stranke izpostavljajo uvedbo proporcionalnega sistema v vseh občinah in ima največ podpore v stranki SMC, saj je zanje najbolj učinkovit ukrep. Nekoliko manj pozitivno rešitev za povečanje izvoljivosti žensk pa stranke izpostavljajo organizirana izobraževanja. Kot najmanj učinkovit ukrep pa tudi tu omenjajo uvedbo sistema »mentorstva«.

V občini Kamnik kot najbolj učinkovit ukrep za povečanje števila občinskih svetnic omenjajo uvedbo proporcionalnega volilnega sistema v vseh občinah. Kot daleč najbolj učinkovitega izmed naštetih ukrepov ga izpostavljajo v NSi, DeSUS in LZK. Drugi učinkovit ukrep zanje so organizirana izobraževanja za ženske o delu v politiki pred in po izvolitvi, ki sta mu največ točk namenili listi Naprej Kamnik in LDP. Naslednja najbolj učinkovita ukrepa, ki sta prejela enako število točk, sta visoko mesto na kandidatni listi za več žensk pri SLS in SDS in izenačitev spolnih kvot v SMC in ZL. Nekoliko manj učinkovit ukrep za kamniške lokalne odbore in liste je uvedba sistema »mentorstva«. Kot najmanj učinkovit ukrep pa v občini Kamnik vidijo postavitev žensk na t.i. varne sedeže za volitve v občinski svet. Da je ta ukrep najmanj učinkovit

meni kar sedem od devetih članic kamniškega občinskega sveta. Le v SLS in SDS mu pripisujejo nekoliko večjo učinkovitost.

V občini Sevnica se kaže kot najbolj učinkovit ukrep postavitve žensk na visoke pozicije na kandidatni listi in pozitivno vpliva večja zastopanost žensk, takoj za tem pa izenačitev spolnih kvot na 50/50. Prvo mesto na kandidatnih listah kot najbolj učinkovito izpostavljajo v SDS, DeSUS in SMC. Kot tretji najbolj učinkovit ukrep izpostavljajo postavitve žensk na varne sedeže. Da so t.i. varni sedeži najbolj učinkovit ukrep pa menita SD in Lista JŠ, čeprav se tega pristopa ne poslužujeta. Nekoliko manj učinkovita ukrepa sta organizirano izobraževanje za ženske ter uvedba proporcionalnega volilnega sistema v vseh občinah. Je pa kljub temu organizirano izobraževanje kot najbolj učinkovitega izpostavila stranka SLS. Stranke in lista v Sevnici vidijo kot najmanj učinkovit ukrep t.i. varne sedeže, s čimer se strinjajo vse izvoljene stranke in liste.

Kljub temu, da imajo nekateri lokalni odbori in liste v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, zagotovljene sedeže v posameznih volilnih enotah in vedo vnaprej, da bodo dobile mandat v občinskem svetu, pa stranke tega ne izkoriščajo v prid povečanja ženskega predstavnštva na lokalni ravni in večji reprezentiranosti občanov. Na taka mesta, ki so zanesljivo izvoljiva, bi bilo potrebno postaviti več ženskih kandidatk in jim omogočiti večje možnosti za izvolitev. Na drugi strani pa stranke v resnici dajejo na najvišja mesta na listi ženske po večini kadar kandidirajo v ne ali težko izvoljivem okraju. Veliko strank pa vseeno misli, da dajejo poudarek na visoke pozicije na listah, ki v resnici nasproti drugim dejavnikom, ne igrajo več pomembne vloge in je pomembno le najvišje volilno mesto na listi v okraju, kjer imajo možnosti za izvolitev, ki daje kandidatu največ možnosti za izvolitev. Da so ženske na visokih položajih tako ali tako zagotavlja že sam sistem zadrge, ki zahteva izmenjevanje spolov na listi. In če je nosilec liste moški, mora biti takoj na drugo mesto postavljena ženska.

4.2.10 Sprejemljivost predlaganih rešitev za povečanje izvoljivosti občinskih svetnic za politične akterje v preučevanih občinah

Nekatere izmed rešitev, navedene v prejšnjem podpoglavju so sprejemljive tudi za politične stranke in liste, ki delujejo v slovenskem političnem prostoru. V tabelah so prikazani odgovori po posameznih analiziranih občinah in strankah, ki zasedajo v mandatu 2014–2018 v občinskih svetih analiziranih občin.

Tabela 4.14: Sprejemljive rešitve za povečanje števila občinskih svetnic v celjskem mestnem svetu.

OBČINA CELJE								
SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	ZL	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Da (uvedba proporcionalnega volilnega sistema v vseh občinah)	Ne	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (visoka pozicioniranost žensk na kandidatnih listah, izenačitev spolnih kvot na 50/50, postavljanje žensk na varne sedeže)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Ne	Ne	Ne

V občini Celje so za DeSUS izmed zgoraj naštetih ukrepov sprejemljiva visoka pozicioniranost žensk na listah za občinski svet, spolne kvote se naj izenačijo ali pa se naj ženske postavi na varne sedeže za volitve v občinski svet. Izenačitev kvot na 50/50 izpostavljajo tudi v NSi, SD in SMC, kjer SMC izpostavlja še organizirano informiranje in izobraževanje. Medtem ko je za SLS sprejemljivo, da se uvede proporcionalni sistem v vseh občinah. Na drugi strani pa za SDS, ZL, ZDM in Celjsko neodvisno listo noben izmed zgoraj naštetih ukrepov ni popolnoma sprejemljiv za njih. Ugotavljamo, da je v občini Celje za največ strank in list najbolj sprejemljiv ukrep izenačitev spolnih kvot na 50/50.

Tabela 4.15: Sprejemljive rešitve za povečanje števila občinskih svetnic v cirkulanskem občinskem svetu.

OBČINA CIRKULANE			
SLS	SDS	SD	SMC
Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (izobraževanje žensk pred in po izvolitvi, uvedba sistema 'mentorstva', izenačitev spolnih kvot 50/50)	Ne

V občini Cirkulane so vse stranke, razen SMC, našle vsaj en ukrep s katerim bi se lahko poistovetile stranke v njihovem občinskem svetu. V SLS in SDS izpostavljajo izenačitev spolnih kvot, medtem ko v SD, poleg kvot, podpirajo uvedbo sistema »mentorstva« in izobraževanje žensk. Tudi v občini z večinskim volilnim sistemom je za stranke najbolj

sprejemljiva izenačitev spolnih kvot na 50/50, kjer bi ženskam avtomatsko pripadalo 50-odstotkov mest na listi. Tako kot v predhodnih preučevanih občinah, je tudi za stranke v občinskem svetu občine Cirkulane, ki svoje predstavnike volijo po večinskem volilnem sistemu, najbolj sprejemljiv ukrep izenačitev spolnih kvot na 50/50, kjer bi ženske zasedale polovico volilnih mest na listi ne glede na vrst volilnega sistema v občini.

Tabela 4.16: Sprejemljive rešitve za povečanje števila občinskih svetnic v kamniškem občinskem svetu.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Da (visoka pozicioniranost žensk na kandidatnih listah)	Da (uvedba proporcionalnega sistema v vseh občinah)	Da (visoka pozicioniranost žensk na kandidatnih listah, izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Ne	Ne	Ne	Ne	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)

V občini Kamnik v DeSUS, SMC, ZL in listi Naprej Kamnik ne najdejo niti enega ukrepa, ki bi bil zanje sprejemljiv za izvajanje. Medtem ko v SLS, NSi, LDP in Listi za Kamnik najdejo kar nekaj sprejemljivih ukrepov. V SLS je sprejemljivo, da so ženske visoko pozicionirane na listi, kar izpostavlja tudi NSi, ki omenja še izenačitev spolnih kvot na 50/50, katero izpostavlja tudi v LDP in Listi za Kamnik. Kot ugotavljamo, tudi, v strankah in listah v kamniškem lokalnem političnem prostoru kot najbolj sprejemljivo rešitev vidijo izenačitev spolnih kvot na 50/50, takoj za njo pa tudi visoke pozicije žensk na kandidatnih listah za volitve v občinski svet. Sklepamo, da bodo ukrepi ostali na ravni sprejemljivosti, saj v Kamniku ne izvajajo nikakršnih ukrepov za povečanje deleža žensk, in skoraj polovico strank in list v njihovem svetu med rešitvami ne najdejo rešitve, ki bi bila za njih vsaj delno sprejemljiva.

Tabela 4.17: Sprejemljive rešitve za povečanje števila občinskih svetnic v kamniškem občinskem svetu.

OBČINA SEVNICA

SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Ne	Da (vsi naštetih ukrepi)	Da (vsi naštetih ukrepi)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)	Da (visoka pozicioniranost žensk na kandidatnih listah)	Da (izenačitev spolnih kvot na 50/50)

Izmed naštetih ukrepov iz predhodnega vprašanja v sevnškem odboru SDS nimajo problema z nobeno rešitvijo in ne vidijo težav za uresničevanje kateregakoli zgoraj naštetega ukrepa. V DeSUS podpirajo izenačitev spolnih kvot na 50/50, prav tako v Listi JŠ. V SMC menijo, da je za njihovo politično stranko sprejemljivo, da so ženske na visokih pozicijah na kandidatnih listah. Le v lokalnem odboru SLS v Sevnici menijo, da za njih ni popolnoma sprejemljiva nobena rešitev, saj »zakonodajni okvirji lahko pripomorejo k večji zastopanosti žensk, vendar je ključna predvsem angažiranost in zainteresiranost žensk« (Ocvirk 2017). Kot v ostalih predhodnih analiziranih občinah je tudi v Sevnici za stranke in listo najbolj sprejemljiv ukrep izenačitev spolnih kvot na 50/50.

Ugotavljamo, da sta za stranke in liste v slovenskem političnem prostoru v lokalni skupnosti, najbolj sprejemljiva ukrepa izenačitev spolnih kvot na 50/50 in visoke pozicije kandidatke na kandidatnih listah.

4.2.11 Strategije za naslavljanje problematike nizke politične zastopanosti žensk v slovenskih občinah

Pomembno za višjo izvoljivost žensk je tudi, da imajo politični akterji pripravljene strategije, ki bodo pomagale privabiti več žensk v lokalno politiko in bodo do naslednjih volitev povečali število izvoljenih kandidatke. Z večjim deležem občinskih svetnic pa bo zagotovljeno širše uresničevanje interesov občanov. Povečajo pa se tudi možnosti, da bodo izvoljene oz. ne izvoljene kandidatke ponovno kandidirale. Poglejmo si strategije preučevanih strank in list za reševanje problema v prihodnosti. V tabelah je prikazano če imajo strategije in v nadaljevanju sledi njihov prikaz, če sploh obstajajo.

Tabela 4.18: Prikaz odgovorov ali imajo politične stranke in liste v celjskem mestnem svetu znotraj svojih organizacij pripravljene strategije za naslavljanje problematike v prihodnosti.

OBČINA CELJE

SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	Združena leвица	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Da	Ne	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne

V občini Celje v SDS ne predvidevajo nobene strategije za prihodnost, saj menijo, da nimajo problema z ženskimi kvotami. Medtem ko v SLS poudarjajo, da bodo delali kot so do sedaj, saj je izvoljivost njihovih kandidatke na dovolj visoki ravni (Zidanšek 2017). Podobno izpostavljajo tudi v NSi in v SD, kjer bodo nadaljevali z dosedanjim delom in krepili njihov ženski forum (Rozman 2017) Vendar to ni dovolj, saj ženske v SD še vedno niso izvoljive v njihovi občini. Za prihodnost pa v stranki DeSUS načrtujejo »pridobiti mlajše kandidatke, ki so družbeno in socialno angažirane, s specialnimi znanji« (Čokl 2017). Na drugi strani pa v ZL, SMC, CNL in ZDM ne predvidevajo nobenih posebnih ukrepov za zvišanje deleža žensk v občinskih svetih.

Tabela 4.19: Pripravljene strategije političnih strank in list za zvišanje deleža žensk v občinskem svetu občine Cirkulane.

OBČINA CIRKULANE			
SLS	SDS	SD	SMC
Da	Da	Da	Ne

V občini Cirkulane bodo v SLS v prihodnosti še naprej organizirali izobraževanja in seminarje, kjer dajejo velik poudarek na javno nastopanje, saj imajo ženske z njimi dostikrat težave (Hemetek 2017). V SDS poskušajo privabiti čim več mladih obeh spolov v njihov lokalni odbor z ustanovitvijo SDM Cirkulane, ki bi jim zadali konkretne naloge, v začetku organizacija piknikov, raznih drugih društvenih srečanj, nato pa predvidevajo konkreten razvoj Kluba cirkulanske mladine po vzoru študentskih klubov po Sloveniji. S tem bi v lokalno politiko povrnili zastopanost mladih in tudi žensk (Podhostnik 2017). V SLS imajo namen tudi v prihodnosti vključevati mlade in društveno aktivne ženske v delo občin preko odborov, komisij, svetov zavodov (Hemetek 2017). Predstavnica SD je izpostavila, da so nujni podporni mehanizmi: zgodnje učenje, politična socializacija, dobre vzornice s katerimi se lahko identificirajo. Veliko pozornosti znotraj SD na lokalni in nacionalni ravni pa dajejo izobraževanju in usposabljanju, na katera bodo v stranki v prihodnosti dali še več poudarka. (Žunkovič 2017). V SMC pa niso želeli razkriti strategij za prihodnost na tem področju.

Tabela 4.20: Pripravljene strategije političnih strank in list za zvišanje deleža žensk v občinskem svetu občine Kamnik.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

V občini Kamnik je stranka SDS edina, ki predvideva strategije za povečanje števila žensk v občinskih svetih, čeprav trenutno ne izvaja posebnih ukrepov za reševanje problema. Njihov cilj je povečati število žensk, ki zasedajo najvišje položaje znotraj njihove stranke in tako približati ženskam lokalno politiko in delo v njej. Od ostalih analiziranih strank in list pa v kamniški občini noben lokalni odbor nima pripravljenih posebnih strategij za reševanje problema nizke ženske izvoljivosti v občinski svet. Kot smo že ugotovili, v občini Kamnik, prav tako ne izvajajo posebnih ukrepov niti nimajo pripravljenih strategij. Glede na analizirane občine je občina Kamnik najmanj naklonjena ženski izvoljivosti in za v prihodnje, razen desno-sredinske stranke SDS, ne predvidevajo nadaljnjih strategij. Je pa Kamnik tudi edina preučevana občina, kjer politični akterji sploh ne izvajajo ukrepov za zvišanje izvoljivosti žensk.

Tabela 4.21: Pripravljene strategije političnih strank in list za zvišanje deleža žensk v občinskem svetu občine Sevnica.

OBČINA SEVNICA					
SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Da	Da	Da	Ne	Ne	Da

SLS, SDS, SD in Lista JŠ v občini Sevnica imajo tudi nadaljnje strategije za reševanje problema prenizke zastopanosti žensk v občinskem svetu. V SLS bodo še naprej »vključevali kompetentne kandidatke v delo stranke za reševanje realnih izzivov, pomembnih za življenje in delo« (Ocvirk 2017). V SDS bodo poskušali v stranko in njene organe lokalnega odbora povabiti aktivne ženske preko ženskega odbora, v SD pa bodo »še naprej peljali podobno strategijo kot pri vseh volitvah, in sicer s seminarji, izobraževanji ter delovanjem ženskega

forumu«. (Lisec 2017 in Žičkar 2017). V Listi JŠ pa bodo spodbujali za delo v listi preko njihovih »kandidatk, ki že aktivno in uspešno sodelujejo v lokalni politiki« (Šerjak 2017). Medtem ko v DeSUS in SMC nimajo posebnih planov dela na področju spodbujanja žensk k večjemu vključevanju v aktivno delo v lokalni politiki, saj vodstva strank ne pokažejo zanimanja in posluha za ta problem.

Ugotavljamo, da po večini stranke in liste ne predvidevajo posebnih strategij za naslavljanje tega problema v prihodnje. Še vedno pa več strategij predvidijo politične stranke, ki imajo razvejano lokalno mrežo in sodelujejo na volitvah v občinski svet v več občinah ter so bolj vpete v lokalno okolje.

4.2.12 Bolj/manj prijazni institucionalni dejavniki za povečanje deleža občinskih svetnic v Sloveniji

Zgoraj smo si pogledali reševanje problema nizke izvoljivosti občinskih svetnic s strani političnih strank in njihove strategije za rešitev problema v prihodnosti. Za konec pa so predstavljeni institucionalni dejavniki, ki so po mnenju strank in list bolj ali manj prijazni za doseganje večjega deleža žensk v slovenskih občinskih svetih. Ti institucionalni dejavniki so: **zvrst volilnega sistema, visoke pozicije na kandidatni listi, upoštevanje sistema zadrge pri sestavi kandidatne liste, uvedba spolnih kvot pri sestavi kandidatne liste, možnost oddaje preferenčnega glasa za favoriziranega kandidata in izvoljivost volilnih okrajev.**

Tabela 4.22: Institucionalni dejavniki, ki so bolj/manj naklonjeni izvolitvi svetnic v občini Celje.

OBČINA CELJE								
SLS	SDS	NSI	SD	DESUS	SMC	ZL	Stranka za delovna mesta	Celjska neodvisna lista
Sistem zadrge, preferenčni glas, visoke pozicije na kandidatni listi	visoke pozicije na kandidatni listi	visoke pozicije na kandidatni listi	visoke pozicije na kandidatni listi, sistem zadrge	Sistem zadrge	Sistem zadrge, spolne kvote, preferenčni glas	Spolne kvote, sistem zadrge	Preferenčni glas, spolne kvote	Spolne kvote

V občini Celje v največji meri podpirajo sistem zadrge, katerega uporaba je najbolj prijazna za zvišanje deleža občinskih svetnic. Izpostavljajo tudi spolne kvote in visoko pozicioniranost na kandidatnih listah. V manjši meri pa omenjajo preferenčni glas, medtem ko se za ostale institucionalne dejavnike (volilni sistem in izvoljivost volilnih okrajev) ni odločila nobena stranka oz. lista. Desno-sredinsko usmerjeni SLS in SDS sta navedli kot dejavnik, naklonjen izvoljivost žensk, spolne kvote in pozicioniranost na kandidatni listi, poleg tega je SLS izpostavila tudi preferenčni glas in sistem zadrge. Pozicijo na kandidatni listi izpostavljajo tudi v NSi in SD, kjer SD izpostavlja tudi sistem zadrge. Z njo se strinjata tudi DeSUS in SMC, ki dodaja še spolne kvote in preferenčni glas. Preferenčni glas v ospredje postavlja tudi ZDM, ki meni, da imajo pozitiven vpliv tudi uvedba spolnih kvot. Kot pozitivne pa spolne kvote vidijo tudi v CNL in ZL, ki dodaja kot pozitiven dejavnik tudi sistem zadrge.

Tabela 4.23: Institucionalni dejavniki, ki so bolj/manj naklonjeni izvolitvi svetnic v občini Cirkulane.

OBČINA CIRKULANE			
SLS	SDS	SD	SMC
Sistem zadrge, spolne kvote, preferenčni glas	Spolne kvote, volilni sistem, izvoljivost okrajev	Sistem zadrge, spolne kvote, preferenčni glas, visoke pozicije na kandidatni listi	Sistem zadrge

V občini Cirkulane v SLS kot najbolj prijazen dejavnik, ki ima pozitiven vpliv na delež žensk v občinskih svetih, izpostavlja sistem zadrge, spolne kvote ter preferenčni glas. V SDS se z njimi strinja le glede spolnih kvot, medtem ko oni izpostavljajo še volilni sistem in izvoljivost volilnih okrajev. V SD pa izpostavljajo sistem zadrge, katerega izpostavljajo tudi v SMC. V SD so omenili še preferenčni glas in kot edina stranka v večinskem sistemu tudi pozicije, ki sploh ne igrajo vloge v tem volilnem sistemu.

Tabela 4.24: Institucionalni dejavniki, ki so bolj/manj naklonjeni izvolitvi svetnic v občini Kamnik.

OBČINA KAMNIK								
SLS	SDS	NSi	DESUS	SMC	ZL	Lista Marjana Šarca - Naprej Kamnik	Lista Dušana Papeža	Lista za Kamnik
Preferenčni glas, visoke pozicije na	Spolne kvote, volilni sistem	visoke pozicije na kandidatni listi	Sistem zadrge, spolne kvote	visoke pozicije na	Sistem zadrge	Sistem zadrge, visoke pozicije na kandidatni listi	Sistem zadrge, spolne kvote,	Spolne kvote, preferenčni glas

kandidatni listi				kandidatni listi			preferenčni glas	
------------------	--	--	--	------------------	--	--	------------------	--

V občini Kamnik kot pozitiven dejavnik največ strank in list izpostavlja visoke pozicije na kandidatnih listah, in sicer SLS, NSi, SMC in lista Naprej Kamnik. SLS izpostavlja še preferenčni glas, Naprej Kamnik pa sistem zadrge. DeSUS prav tako, in sistemu zadrge dodaja še uvedbo spolnih kvot. Sistem zadrge je pozitivno naravnano za žensko izvoljivost tudi v LDP in Listi za Kamnik, ki dodajata prav tako še spolne kvote in preferenčni glas.

Tabela 4.25: Institucionalni dejavniki, ki so bolj/manj naklonjeni izvolitvi svetnic v občini Sevnica.

OBČINA SEVNICA					
SLS	SDS	SD	DESUS	SMC	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Spolne kvote, preferenčni glas	Volilni sistem	Sistem zadrge, izvoljivost okrajev, pozicioniranost na kandidatnih listah	Spolne kvote, pozicioniranost na kandidatni listi	Sistem zadrge, pozicioniranost na kandidatni listi	Sistem zadrge, spolne kvote, pozicioniranost na kandidatni listi

V občini Sevnica politične stranke in lista v največji meri zagovarjajo visoke pozicije na kandidatni listi, uvedbo spolnih kvot in sistem zadrge kot najbolj pozitivne dejavnike, ki vplivajo na zastopanost žensk v občinskem svetu. Da je pomembno na katerem volilnem mestu je ženska na listi, menijo v SD, DeSUS, SMC in Listi JŠ. Na najvišjem mestu na listi volilnega okraja na lokalnih volitvah 2014 pa so SD, SMC in Lista JŠ imele le po eno kandidatko, v ostalih treh volilnih enotah pa so bili na najvišji poziciji moški kandidati. V DeSUS celo niso imeli v nobeni volilni enoti na prvem mestu na listi kandidatke, prav tako ni bila izvoljena nobena njihova kandidatka. Pri SMC in Listi Janeza Šerjaka pa sta bili izvoljeni po ena predstavnica iz vsake politične opcije. Obe kandidatki sta bili na prvem mestu na njihovih listah in tudi kot edini izvoljeni. Zato bi morali več žensk postaviti na prva mesta, da bi dosegli želene učinke. Od štirih nosilk liste volilnega okraja v občini Sevnica leta 2014, so kar tri bile tudi izvoljene. Je pa bilo na lokalnih volitvah 2014 skupno izvoljenih trinajst občinskih svetnikov, ki so bili nosilci list v volilnih enotah, od tega so bile le tri ženske. V primeru, da bi bilo več ženskih nosilk list leta 2014, bi v sevnškem občinskem svetu zasedalo več žensk. Izrednega je pomena je še posebej pri strankah, ki po navadi dobijo en sedež v volilni enoti in pravilo ma pripada moškemu zaradi najvišjega mesta na listi. Štirje moški svetniki so bili izvoljeni kot

edini predstavniki njihove stranke v določeni volilni enoti in le dve ženski, ena iz vrst SMC in druga iz Liste JŠ. Ti dve sta tudi izpostavili pozicije na listah kot pozitiven institucionalni dejavnik za več žensk v lokalni politiki. SDS vidi še proporcionalni volilni sistem, ki ima pomembno vlogo pri tem, da bo več občinskih svetnic zasedalo v občinskih svetih. SLS pa kot najbolj prijazna vidijo spolne kvote in preferenčni glas, čeprav nobena njihova predstavnica ni bila izvoljena s pomočjo preferenčnih glasov. Zaradi preferenčnih glasov je DeSUS dobila enega od dveh svetnikov, saj je v drugi volilni enoti dobil dovolj glasov peti kandidat na listi in tako prehitel vse svoje kolege na listi in se kot edini njihove stranke v volilni enoti dve uvrstil v občinski svet. Med ženskami pa s preferenčnimi glasovi ni bila izvoljena nobena predstavnica. V občini Sevnica so bili prejeti preferenčni glasovi v prid moškim in ne ženskam. Poleg SLS spolne kvote omenjajo tudi v DeSUS in Listi JŠ, slednja dodaja še sistem zadrge. Sistem zadrge podpirajo še v SMC in SD, ki vidi kot prijazen dejavnik tudi izvoljivost volilnih okrajev. Vendar pa v SD Sevnica na lokalnih volitvah 2014 niso dali ženske kandidatke v izvoljive okraje, saj ni bil izvoljen noben njihov predstavnik. Izvoljen bil le prvi kandidat na listi v četrti volilni enoti.

Ugotovili smo, da se v Sloveniji kaže sistem zadrge kot institucionalni dejavnik, ki je najbolj prijazen za doseganje višje izvoljivosti občinskih svetnic, saj so liste »prisiljene«, da ženske postavijo na visoka mesta na kandidatni listi. Se pa morata spola na listi izmenjevati izmenično, predvsem je to pomembno za zgornjo polovico liste. Najbolj so temu dejavniku naklonjene levo-sredinsko usmerjene politične opcije na lokalni ravni. Po mnenju desno-sredinsko usmerjenih strank pa so najbolj pozitiven dejavnik spolne kvote, saj je na ta način na kandidatnih listah sigurno vsaj 40-odstotkov žensk. V nasprotnem primeru bi jih bilo glede na analizo znatno manj. So pa spolne kvote tisti dejavnik, ki dajejo slovenskim strankam in listam, ne glede na velikost občine ali njihovo politično prepričanje, občutek, da so z njihovo uveljavitvijo ženske veliko pridobile. Sistem zadrge in spolne kvote pa sta tudi tista dva dejavnika, ki jih tudi v prihodnje želijo upoštevati na listah, ne glede na njihovo ideološko usmeritev in volilni sistem, ki ga njihove občine uporabljajo za volitve svojih predstavnikov.

Med najpogosteje omenjenimi ukrepi stranke pa izpostavljajo predvsem ustanovitev ženskih odborov. Močan ženski odbor pa že imajo SDS, SD in NSi, ki povezujejo in nagovarjajo ženske preko dogodkov, izobraževanj, ki jih uspešno organizirajo v različnih krajih. Ženski forum SD deluje po lastnih pravilih in programu, vendar ne smejo biti v nasprotju s temelji strankinega programa in statuta. Ženski forum pa ima svoje predstavnice tudi v organih stranke na vseh ravneh stranke. Forum organizira veliko seminarjev (domačih in mednarodnih) in ženske se v

okviru foruma povezujejo tudi na evropski ravni (z Društvom Evropska mreža za enakost spolov in žensko skupino stranke Evropskih socialistov) (Žunkovič 2017). Vidimo lahko, da ženski forumi, če jih stranke ustanovijo, zelo pozitivno pripomorejo k osvetlitvi problema v širši javnosti in njihovem reševanju.

5 Zaključek

V slovenskem lokalnem političnem prostoru namenjajo največ pozornosti problemu nizke zastopanosti žensk v občinskih svetih predvsem desno-sredinsko usmerjene politične stranke SDS, NSi in levo-sredinska SD, ki sodijo med stare, 'etablirane' stranke, ki obstajajo že od samih začetkov slovenske države in zaradi svoje zgodovine v slovenski lokalni in nacionalni politiki in preučevanja potreb državljanov na obeh ravneh, bolje poznajo razmere in življenje v lokalnih skupnostih.

Izmed dejavnikov, ki so naklonjeni doseganju zelenih učinkov in zvišanju delež občinskih svetnic, so najpomembnejši institucionalni, saj je njihova uvedba največ pripomogla k višji

izvoljivosti svetnic v slovenskih občinah. Med najbolj prijaznimi institucionalnimi dejavniki za doseganje višje izvoljivosti žensk v občinskih svetih je sistem zadrge, saj bodo v volilnih enotah, kjer stranka oz. lista dobi več sedežev v občinskem svetu, med izvoljenimi kandidati tudi ženske zaradi izmenjevanja kandidatov na listi po spolu. Veliko občinskih svetnic je bilo na lokalnih volitvah 2014 izvoljenih prav zaradi upoštevanja sistema zadrge pri sestavi list in v primeru, da je stranka dobila v volilni enoti dva sedeža v občinskem svetu, je eden sigurno pripadel ženski. Sistem zadrge pa ne pride do izraza v volilnih enotah, kjer je izvoljen samo en predstavnik določene opcije, ki je po navadi moški. Skratka, stranka lahko omogoči boljše izhodišče kandidatki, da jo določi kot nosilko liste volilnega okraja in jo tako postavi na prvo mesto na njeni listi. Še bolj pomembno pa je, da tekmuje v izvoljivem volilnem okraju. V primeru, da njena stranka/lista sodeluje v ne izvoljivem okraju prvo mesto na listi ostane brez pomena, ker kandidatka vseeno ne bo izvoljena. V izvoljivih okrajih pa stranke dajejo po večini moške na bolj izvoljiva volilna mesta v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom. Glede na to, da stranke in liste po večini na zadnjih volitvah za občinski svet, niso imele večjih težav pri nabiranju ženskih kandidatk za občinske svetnice, lahko sklepamo, da ženske v slovenskih občinah kažejo interes za udejstvovanje v lokalni skupnosti in občinskem svetu. Kljub temu pa je njihov delež še vedno nizek, saj se morajo ženske še vedno soočati z ovirami. Ženske v pretežni meri še vedno opravijo večino domačih opravil, zato morajo dobro premisliti pred vstopom v politiko in uskladiti svoje družinske dejavnosti s politično kariero. Zaradi materinstva se ženske dostikrat odrečejo kandidaturi in se ne odločijo za vstop v politiko. Kot smo ugotovili je v slovenski lokalni politiki res večino moških, kar ima lahko grenak priokus za ženske, saj posledično vidijo lokalno politiko preveč moško. Ker prevladujejo moški pa znajo občani biti zelo kritični do stališč in predlaganih ukrepov s strani žensk in še vedno se pojavljajo spolni stereotipi, ki odvrčajo ženske od politike in občani niso navajeni, da ženske odločajo o lokalnih javnih zadevah.

V prvi hipotezi smo preverjali najbolj učinkovite ukrepe političnih strank in list za spodbujanje večjega deleža žensk v občinskih svetih in kot najbolj učinkovite predvideli uvedbo spolnih kvot, sestavo kandidatnih list po sistemu zadrge in postavljanje ženskih kandidatk v bolj izvoljive volilne okraje in na mesta za varne sedeže.

Glede na podano teoretično podlago in analizo ukrepov političnih strank za doseganje več občinskih svetnic v preučevanih občinah se ti ukrepi res kažejo med najbolj učinkovitimi. Uvedba spolnih kvot vedno doseže namen in zato je njena prednost tudi, da lahko nastopi kot začasen ukrep in se ukine, ko doseže namen. Tako tudi ni mogoče, da bi se katerikoli spol

počutil manj vrednega. Sistem zadrge pa že v sami svoji osnovi zagotavlja ženske na najvišjih pozicijah kar jim poveča možnosti za izvolitev. Najbolj pomembno pa je, da kandidatka tekmuje na listi v izvoljivem okraju, saj v primeru ne izvoljivega okraja za njeno stranko/listo, sistem zadrge nima pomena, prav tako brez pomena ostane prvo, najvišje mesto na kandidatni listi, saj ni iz njihove liste nihče izvoljen. Pozicije prav tako ne igrajo nobene vloge v slovenskih občinah z večinskim volilnim sistemom.

Na podlagi predstavljene teorije in rezultatov analize lahko hipotezo **potrdimo**. Poleg teh izredno pomembnih ukrepov pa je pomembno, da politične stranke še z drugimi sprejetimi in izvajanimi ukrepi privabljajo ženske v lokalno politiko.

V nalogi pa smo si zastavili še drugo hipotezo, kjer smo preverjali v kje so kandidatke bolj izvoljive. Predvidevali smo, da so bolj izvoljive v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, kjer se v volilni enoti voli več kandidatov za občinski svet in višje kot so kandidatke postavljene na strankarski listi, višje so njihove možnosti za izvolitev v občinski svet.

Drugo hipotezo pa lahko samo **delno potrdimo**. Iz analize sestave kandidatnih list, ki so nastopile v vseh volilnih enotah analiziranih občin na lokalnih volitvah 2014, sledi, da so za višjo izvoljivost žensk v občinskih svetih bolj primerne volilne enote v katerih njihova stranka dobi več sedežev. Če si pogledamo analizo sestave strankarskih kandidatnih list po posameznih volilnih enotah za člane občinskega sveta na lokalnih volitvah v občinski svet 2014 so stranke in liste po večini postavljale moške kandidate na prva mesta v volilni enoti. V Sloveniji je redna praksa, da posamezna politična stranka oziroma lista dobi le en sedež v posameznem volilnem okraju, ki praviloma pripada moškemu, ki so po večini na prvih mestih na kandidatnih listah okrajev in njihovi nosilci. V primeru enega izvoljenega mandata stranke na volilno enoto, bi morala biti v vsaki drugi volilni enoti na najvišjem položaju na listi ženska kandidatka, da bi zagotovili enakomerno zastopanost obeh spolov v občinskem svetu. Če so v vseh volilnih enotah moški na prvem mestu, vse sedeži dobijo moški kandidati. V primeru ene volilne enote, kjer so liste sestavljene po sistemu zadrge, bi vsak drugi sedež tako dobila ženska in bi bile izvoljene tudi ženske kandidatke. Če pa so že ženske nosilke list posameznih list pa so po navadi postavljene v manj izvoljive volilne enote. Ženske so tako postavljene na ne izvoljiva mesta, čeprav so najvišje na kandidatni listi. Praviloma so bile leta 2014 ženske nosilke list v tistih okrajih, kjer stranka oziroma lista ni dobila nobenega sedeža ali pa so jih prehiteli moški kolegi s pomočjo preferenčnim glasov. V 87 kandidatnih list iz štirih različnih slovenskih občin, ki občinske svetnike volijo po proporcionalnem volilnem sistemu in se glasuje za liste, je bilo le

20 ženskih nosilk liste. Od tega je bilo polovica nosilk list izvoljenih v občinske svete, ostale pa so kandidirale v ne izvoljivih volilnih okrajih ali pa na ne izvoljivem mestu, saj jih je prehitel kandidat z zadostnim številom prejetih preferenčnih glasov. Pomembno za povečanje deleža izvoljivosti žensk v slovenskih občinskih svetih je, da so pozicionirane na najvišja mesta na listah. Izrednega pomena za večji delež žensk je to predvsem takrat kadar je izvoljen samo en kandidat določene stranke oz. liste v volilni enoti in sedež namesto ženski pripade moškemu. V občinah Celje, Kamnik in Sevnica je na lokalnih volitvah 2014 sodelovalo 87 list in 23 list je dobilo samo po en sedež v občinskem svetu v posamezni volilni enoti. Od tega je le šest sedežev pripadlo ženskim svetnicam. Kar je 26,1-odstotek list, na katerih so liste dobile le en sedež v občinskem svetu in le 6,9-odstotkov vseh list v vseh treh občinah. Na drugi strani pa je bilo 17 list, kjer so samo moški nosilci prejeli sedež v omenjenih treh občinah. Kar je 73,9-odstotkov list z izvoljenim enim predstavnikom v volilni enoti in 19,5-odstotkov vseh list, ki so kandidirale leta 2014 v Celju, Kamniku in Sevnici.

V Sloveniji pozicija na kandidatni listi za občinski svet za ženske ne igra več pomembne vloge. Zaradi upoštevanja sistema zadrge morajo biti ženske kandidatke tudi v zgornji polovici liste. Visoka pozicija odigra pomembno vlogo le za posameznico, saj je s tem prav njena možnost izvolitve večja. Za višjo izvoljivost občinskih svetnic je izrednega pomena, prej omenjeno, najvišje volilno mesto. Politične stranke v Sloveniji bodo morale za več ženskih predstavnic v občinskih svetih postaviti več žensk kot nosilke list v izvoljive volilne enote. Na drugi strani pa v občinah z večinskim volilnim sistemom pozicije sploh ne igrajo nobene vloge, saj se občani odločajo neposredno za posameznega kandidata in v občinski svet se uvrstijo tisti z največ prejetih glasov.

Ugotovili smo, da imajo v slovenskih občinah v strankah in listah največ besede pri izbiri in selekciji kandidatov za občinski svet izvršilni odbori posameznih lokalnih odborov strank, kjer imajo veliko besede tudi vodje kandidatnih list³⁸. Zaradi prevlade moških v organih slovenskih političnih strank in list je pomembno za večji delež izvoljenih občinskih svetnic, da so ženske članice najvišjih organov stranke in tako soodločajo pri izbiri kandidatov in sestavi list. Politični položaji znotraj strank pa ne dajo ženskam samo možnosti soodločanja, ampak jim predstavlja tudi družbeni vir. Ženske, ki zasedajo politične položaje v lokalnih izvršilnih odborih so tudi bolj naklonjene ženskam. Z njihovo zasedbo še večjega števila mest v izvršilnih odborih lokalnih odborov bi pri sestavi list imelo več žensk možnosti, da pridejo na listo in so

³⁸ Izvršilni odbori lokalnih odborov so ključni akterji predvsem v političnih strankah in vodje kandidatnih list po navadi pri listah.

postavljene na izvoljiva mesta. V prihodnosti bodo morale stranke v slovenskem političnem prostoru, za povečanje deleža žensk v občinskih svetih, zagotoviti tudi večje število žensk v svojih lokalnih organih. Stranke pa bodo v svoje vrste v lokalne odbore privabile ženske tudi z ustanovitvijo ženskih odborov, v katerih se ženske povezujejo in lažje ter z več znanja vstopajo v kandidaturo. Kot dobra praksa se to kaže v SDS, NSi in SD, ki imajo razvito močno mrežo ženskih odborov na lokalni ravni. Zato je v njihovih vrstah tudi več vidnejših predstavnic ženskega spola, ki delujejo kot vzor ostalim ženskam in jim s tem dajejo občutek, da lahko na to pot uspešno stopijo tudi druge ženske.

V slovenski lokalni politiki je moč opaziti, da še vedno preveč prevladujejo moški in imajo zato nekateri lokalno politiko še vedno za moško zadevo, kjer odločajo moški in so oni na pomembnih položajih znotraj strank. Zaradi nizke izvoljivosti ženskih svetnic pa v lokalni skupnosti še vedno niso zastopani vsi občani. Glede na slovenske razmere bi se povečal delež izvoljenih svetnic tudi v primeru, da bi bila občina ena sama volilna razdeljena na manjše volilne okraje, kjer se voli več kandidatov za občinski svet. Čeprav se delež občinskih svetnic povečuje pa gre ta proces zelo počasi, zato je pomembno z ukrepi in dejavniki vabiti ženske v lokalno politiko. Predvsem pa je pomembno, da politične stranke kot »vratarji« volitev raziskujejo to področje in v praksi dejansko izvajajo ukrepe, saj so še vedno moški postavljeni na bolj izvoljiva mesta. V SD so olajšali vstop ženskam tako, da se za uvrstitev na kandidatni listi stranke, ne tekmuje z ženskimi, ampak samo z moškimi. Oni pred volitvami glasujejo v stranki o dveh listah, na eni tekmujejo moški za volilna mesta in na drugi ženske, ki imajo tako več možnosti za izvoljivo mesto. Pomembno pa je tudi, da se dela na rušenju spolnih stereotipov med občani, predvsem pa delati na prepoznavnosti žensk.

6 Viri

1. Antić, Gaber, Milica, Irena Selišnik, Jasna Podreka in Iztok Šori. 2014. *Mlajše ženske in slovenska politika*. Dostopno prek: <http://spol.si/wp-content/uploads/2014/09/Milica-Anti%C4%87-Gaber-Irena-Seli%C5%A1nik-Jasna-Podreka-Iztok-%C5%A0ori-Mlaj%C5%A1e-%C5%BEenske-in-slovenska-politika2.pdf> (22. januar 2017).
2. Božič, Danica. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
3. Campbell, Rosie, Sarah Childs in Joni Lovenduski. 2009. Do Women Need Women Representatives?. *British Journal of Political Science* (40): 171–194.
4. Čokl, Brigita. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
5. Čuček Dorotej. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
6. Čučko, Franc. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.

7. Diaz, Mateo. 2005. *Representing women? Female legislators in west european parliaments*. Colchester: ECPR press.
8. Djaković, Milan. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
9. Državna volilna komisija. 2014a. *Lokalne volitve 2014. Občina Celje*. Dostopno prek: http://www.volitve.gov.si/lv2014/kandidati/zupani_os_celje.html (10. december 2016).
10. ---. 2014b. *Lokalne volitve 2014. Občina Cirkulane*. Dostopno prek: http://www.volitve.gov.si/lv2014/kandidati/zupani_os_cirkulane.html (10. december 2016).
11. ----. 2014c. *Lokalne volitve 2014. Občina Kamnik*. Dostopno prek: http://www.volitve.gov.si/lv2014/kandidati/zupani_os_kamnik.html (10. december 2016).
12. ---. 2014c. *Lokalne volitve 2014. Občina Sevnica*. Dostopno prek: http://www.volitve.gov.si/lv2014/kandidati/zupani_os_sevnica.html (10. December 2016).
13. Eulau, Heinz in Paul D. Karps. 1977. The Puzzle of Representation: Specifying Components of Responsiveness. *Legislative Studies Quarterly*, 2 (3): 233–254. Dostopno prek: <http://faculty.washington.edu/jwilker/353/puzzle.pdf> (29. januar 2017).
14. Fink Hafner, Danica in Alenka Krašovec. 2004. Vpliv volilnega sistema na delež žensk v nacionalnem in lokalnih predstavnih telesih. V *Lokalna demokracija 1.: Analiza lokalnih volitev 2002*. ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 102–140. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
15. Fleschenger, Andrea. 2008. Asia's Women Politicians at the Top: Roaring Tigresses or Tame Kittens?. V *Women's political participation and representation in asia: Obstacles and Challenges*. ur. Kazuki Iwanaga, 23–54. Dostopno prek: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:844163/fulltext01.pdf> (29. januar 2017).
16. Gopal, Jayal. Niraja. 27. oktober 2005. *From Representation to Participation: Women in Local Government**. Dostopno prek: http://www.un.org/womenwatch/daw/egm/eq1-men/docs/EP.3_Jayal.pdf (29. januar 2017).
17. Gortnar, Alenka. 2004. *Razprave o kvotah v slovenskem parlamentu. Obravnava Zakona o političnih strankah in Zakona o enakih možnostih žensk in moških*. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/tip20045-6Gortnar.pdf> (10. julij 2017).
18. Hemetek, Ivan. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Cirkulane, junij.
19. Hribar, Damjan. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.
20. iKNOW Politics. 2009. *Best Practices Used by Political Parties to Promote Women in Politics*. Dostopno prek:

- http://iknowpolitics.org/sites/default/files/cr_best_practices_used_by_political_parties_to_promote_women_in_politics.pdf (20. avgust 2017).
21. ---. 15. julij 2013. *Women in Local Governments*. Dostopno prek: <http://iknowpolitics.org/en/discuss/e-discussions/women-local-governments> (10. marec 2017).
 22. Iwanaga, Kazuki. 2008. Introduction. *Women's political participation and representation in asia: Obstacles and Challenges*. Dostopno prek: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:844163/fulltext01.pdf> (22. januar 2017).
 23. Johnston, Karen in Donna Elliot. 2015. *The descriptive political representation of women in Scottish Local Government: barriers to candidature Political Studies Association Annual Conference*. Dostopno prek: <https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/2015/Women%20in%20Scottish%20Local%20Government%20final%20paper.pdf> (22. januar 2017).
 24. Krašovec, Alenka in Danica Fink Hafner 2004. Politične izkušnje in volitve: Posredna diskriminacija žensk. V *Lokalna demokracija 1.: Analiza lokalnih volitev 2002*. ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 75–101. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
 25. Korošec, Jože. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.
 26. Kovačec, Ivan. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
 27. Kurebwa, Jeffrey. 2015. A Review of Hanna Pitkin's (1967) Conception of Women's Political Representation. V Pitkin, Fenichel, Hanna. 1967. *The Concept of Representation*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California.
 28. Lacko Tome, Wani. 2013. *Women in political parties' structures : the quota types discourse*. Dostopno prek: <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/handle/10625/52035> (11. januar 2017).
 29. Lawless, Jennifer L. 2004. *Politics of Presence? Congresswomen and Symbolic Representation*. *Political Research Quarterly* 57 (1): 81-99.
 30. Lednik, Zdenko. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
 31. Lisec, Tomaž. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Ljubljana, junij.
 32. Linsley, Benjamin, Andrea Marie, Laura Stacey in Emily Robinson. 2006. *Women in the Chamber: Barriers to female Representation in Local Politics*. Dostopno prek: <http://www.unlockdemocracy.org/publications/2015/9/2/women-in-the-chamber-barriers-to-female-representation-in-local-politics> (22. januar 2017).

33. Lovenduski, Joni in Sarah Childs. 2012. *Political Representation*. Dostopno prek: <http://www.bbk.ac.uk/politics/our-staff/academic/joni-lovenduski/PoliticalRepresentation.pdf> (29. april 2017).
34. Matković, Mira. 21. september 2008. *Ženske so bolj samokritične!*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/zenske-so-bolj-samokriticne.html> (25. avgust 2017).
35. Mencin, Čeplak, Metka. 2011. *Politična emancipacija Zveze socialistične mladine Slovenije in ženska politika*. v *Ženske na robovih politike*. Ur. Milica Antić Gaber. 84–105.
36. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2013. *Akcijski načrt za enakost spolov v lokalni skupnosti. Smernice za pripravo*. Dostopno prek: http://www.mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/enake_moznosti/NFMPrirocnikAkcijskiNacrti.pdf. (18. januar 2017).
37. Murko, Pleš, Angela, Klara Nahitgal in Tanja S. Pleš. 2013. *Ženske v politiki v Sloveniji: Analiza stanja*. Dostopno prek: www.idk.si/docs/analiza%20stanja.docx (18. Julij 2017).
38. Murko, Pleš, Angela, Roksandić Metka in Tanja S. Pleš. 2015. *Vpliv sistema spolnih kvot na vključevanje načela enakosti spolov pri političnem odločanju na lokalni ravni*. Dostopno prek: http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2015/02/analizaOPENNfinal_primerjalna_analiza_volitev2002_2014.pdf (10. maj 2017).
39. National Democratic Institute for International Affairs. 2017. *WHY WOMEN IN POLITICS?*. Dostopno prek: <http://peaceisloud.org/wp-content/uploads/2017/04/Why-Women-in-Politics.pdf> (29. april 2017).
40. Norris, Pippa, Joni Lovenduski in Rosie Campbell. 2004. *Closing the Activism Gap: Gender and Political Participation in Britain*. Dostopno prek: <https://sites.hks.harvard.edu/fs/pnorris/ Acrobat/Electoral%20Commission%20Draft%20Report.pdf> (11. maj 2017).
41. Ocvirk, Srečko. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
42. Olufuunke, Adeleke, Justina. 2014. *Women's political participation at the local government level: A case study of Akoko South West Local Government Area, Ondo State, Nigeria*. Dostopno prek: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/viewFile/4025/3836> (20. januar 2017).
43. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2017. *Women in Government*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/gov/women-in-government.htm> (20. julij 2017).

44. Ortega, Mariana. 2006. Being Lovingly, Knowingly Ignorant: White Feminism and Women of Color. Dostopno prek: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1527-2001.2006.tb01113.x/abstract> (15. maj 2017).
45. Papež Dušan, 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.
46. Phillips, Anne. 1995. *The Politics of Presence*. Oxford: Clarendon Press.
47. ---. 1998. *Democracy and Representation: Or, Why should it Matter Who Our Representatives Are?* v *Feminism and Politics*. ur. Anne Phillips. Oxford: Oxford University Press.
48. Pitkin, Fenichel, Hanna. 1967. *The Concept of Representation*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California.
49. Pipan, Franc. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
50. Podhostnik, Anton. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Cirkulane, junij.
51. Pogelšek, Primož. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
52. Požeznik, Janko. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
53. Rebernik, Andreja. 28. januar 2013. *Enakopravna prisotnost spolov bo počasi postala standard*. Dostopno prek: <http://siol.net/novice/slovenija/enakopravna-prisotnost-spolo-v-bo-pocasi-postala-standard-36227> (20. julij 2017).
54. Reilly, Benjamin in Socorro L. Reyes. 18. april 2016. *Zipper system: How to get more women elected*. Dostopno prek: <https://www.rappler.com/nation/politics/elections/2016/129938-zipper-system-get-more-women-elected-congress> (29. april 2017).
55. Repanšek, Vido. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Cirkulane, junij.
56. Representation 2020. 2013. *The State of Women's Representation 2013-2014*. Dostopno prek: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1527-2001.2006.tb01113.x/abstract> (21. maj 2017).
57. Rozman, Stane. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Ljubljana, junij.
58. Shanker, Richa. 2014. *Measurement of Women's Political Participation at the Local Level: India Experience*. Dostopno prek: https://unstats.un.org/unsd/gender/Mexico_Nov2014/Session%206%20India%20paper.pdf (15. november 2016).
59. Šarec, Marjan. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.
60. Šerjak, Jani. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
61. Ti. K. 7. marec 2016. *S spremembami zakonodaje do večje vključenosti žensk v lokalno politiko*. Dostopno prek: [http://www.times.si/slovenija/s-spremembami-zakonodaje-do-](http://www.times.si/slovenija/s-spremembami-zakonodaje-do)

vecje-vkljucenosti-zensk-v-lokalno-politiko--

c057129b9fcb641343d0c087a15079c985278997.html (29. april 2017).

62. UN Women. 2009. *Institutional Mechanisms for the Advancement of Women*, Dostopno prek:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/beijingat10/H.%20Institutional%20mechanisms%20for%20the%20advancement%20of%20women.pdf> (29. April 2017).
63. Urad Vlade RS. 2007. *Smernice za enakost žensk in moških v lokalnem razvoju*. Dostopno prek:
<http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/PrirocnikSmernice.pdf> (29. april 2017).
64. Williams, Maley. 1998. *Voice, Trust and Memory: Marginalised Groups and the Failings of Liberal Representation*. Princeton, New York: Princeton University.
65. mag. Zidanšek, Marko. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Celje, junij.
66. Žičkar, Stanka. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
67. Žumer, Aljaž. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Kamnik, junij.
68. Žunkovič, Eva. 2017. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Cirkulane, junij.

Priloga

Priloga A: Anketni vprašalnik

ANKETA

Spoštovani!

Sem Iris Žučko, absolventka magistrskega študija Politologija – Analiza politik in javna uprava na Fakulteti za družbene vede. V svojem magistrskem delu bom preučevala zastopanost žensk na lokalni ravni v občinskih svetih, kjer se bom najbolj osredotočila na politične stranke in njihov vpliv na delež žensk v občinskih svetih slovenskih občin. Zanima me predvsem kako lahko stranke/liste pripomorejo k večjemu deležu žensk v občinskih svetih in kateri so tisti najbolj učinkoviti ukrepi za reševanje problema prenizke zastopanosti žensk na voljenih funkcijah na lokalni ravni in tako spodbuditi ženske za vstop v lokalno politiko.

Glavna metoda pri pridobivanju podatkov za raziskavo je anketa, opravljena z vodji kandidatnih list za lokalne volitve v občinski svet 2014 v posameznih občinah, zato Vas vljudno vabim k sodelovanju v anketi in naprošam, da odgovorite na zastavljena vprašanja. Pridobljeni podatki bodo namenjeni izključno za raziskavo v magistrski nalogi.

1. Katero politično stranko/listo ste zastopali na lokalnih volitvah za občinski svet leta 2014?

2. Kdo je imel najpomembnejšo besedo pri izbiri in pozicioniranju kandidatov za lokalne volitve v občinski svet leta 2014?

- a) Jaz kot vodja kandidatne liste
- b) Predsednik stranke in izvršilni odbor stranke na nacionalni ravni
- c) Predsednik lokalnega odbora
- d) Izvršilni odbor lokalnega odbora
- e) Posamezniki znotraj lokalnega odbora
- f) Drugi: _____

3. Kateri dejavniki so najbolj vplivali na vašo odločitev pri izbiri primernih kandidatov, ki ste jih postavili na takratno kandidatno listo za lokalne volitve in so dejavniki, ki jih boste vi oz. vaša stranka, upoštevali pri sestavljanju naslednje kandidatne liste za prihajajoče lokalne volitve 2018? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) Kandidat/-ka je prepoznan/-a in ugleden/-na med občani in jim daje občutek povezanosti in vpetosti v lokalno politiko.
- b) Visok socialni, kulturni in politični kapital kandidata/-ke.
- c) Kandidat/-ka ima urejeno družinsko življenje in se lahko brez ovir posveti delu v občinskem svetu.
- d) Pomembno vlogo odigra osebna karizma posamezne/-ga kandidatke/-a.
- e) Politične izkušnje, ki so zelo pomembne za bolj uspešno delovanje v občinskem svetu.
- f) Delo, ki ga je kandidat/-ka doprinesel/-la k stranki skozi svoje delovanje v njej
- g) Drugo: _____

4. Zakaj je pomembno, da ženske sodelujejo pri oblikovanju lokalnih javnih politik? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) Uveljavljanje ženskih interesov.
- b) Ženske imajo drugačne poglede na določena družbena vprašanja.
- c) Ženske ne bi smele sodelovati v politiki.
- d) Ženske nasprotujejo moškim.
- e) Ženske so manj naklonjene korupciji.
- f) Ženske so bolj naklonjene ljudstvu, ker so bile same včasih zatirane in se prebivalci počutijo bolj naklonjene njim.
- g) Drugo: _____

5. Raziskave kažejo, da politične stranke nesorazmerno ženske postavljajo na kandidatne liste za lokalne volitve in so ženske tako postavljene na manj izvoljive položaje na listah. Varni sedeži pa so po večini rezervirani za moške kandidate. Kar se kaže tudi v očitnih razlikah med številom žensk, ki delujejo v političnih strankah in številom tistih na izvoljenih položajih. Kako vi vidite ta problem in kako ga znotraj organizacije rešujete? Odgovor pojasnite v največ petih stavkih.

6. Politične stranke se pri izbiri in selekciji potencialnih kandidatke za občinske svetnice srečujejo s številnimi napori, ki so posledica različnih institucionalnih kot tudi družbenih dejavnikov, ki ovirajo ženske pri odločitvi za vstopu v lokalno politiko. Ali ste imeli tudi v vaši stranki/listi težave pri nabiranju ženskih kandidatke in njihovi umestitvi na kandidatne liste? Če da, kakšne?

Da, _____

Ne, _____

7. Koliko ženskih predstavnic je kandidiralo na vaši kandidatni listi za občinski svet? Ali je bila katera od teh tudi izvoljena?

8. Kateri so po vašem mnenju glavni institucionalni dejavniki, ki pozitivno vplivajo na zastopnost žensk v lokalni politiki? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) Sistem zadrge
- b) Spolne kvote
- c) Volilni sistem
- d) Preferenčni glas
- e) Izvoljivost okrajev
- f) Pozicioniranost na kandidatnih listah

9. V tabeli je navedenih nekaj najpogostejših ovir s katerimi se ženske srečujejo na poti do izvoljene funkcije in so vzroki zaradi katerih se ženske raje odpovejo vstopu v lokalno politiko. Prosimo vas, da označite na lestvici od 1 do 10 v kolikšni meri se strinjate s spodaj navedenimi razlogi za neudeležbo žensk v aktivno lokalno politiko.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Problem je v ženskah samih in njihovem zavračanju, da se vključijo v politično tekmo.										
Po mnenju žensk še vedno preveč prevladujejo moški v politiki in je to njihovo področje (politika je moška stvar)										
Politične stranke ne pokažejo interesa, da bi ženske bolj vključile v lokalno politiko.										

Ženske morajo več napora vložiti v kombiniranje domačih opravil s politično kariero.										
Dosedanja zakonodaja ne ureja dovolj področja vključevanja žensk v aktivno lokalno politiko.										
Med občani je moč zaznati pomanjkanje znanja o politiki, ki zagotavlja enak položaj ženskih in moških ter njenih pozitivnih posledicah.										
V občinskih svetih je premalo ženskih vzornic, ki bi dodatno spodbudile ženske naj vstopijo v politično tekmo in aktivno sooblikujejo lokalno javno življenje.										
Ženske za vstop v politiko odvrne, ker nimajo nikakršnih izkušenj z aktivnim delovanjem v politiki.										
Ženske se bojijo kritik občanov, saj je ta do njihovih stališč in predlogov na lokalni ravni preveč kritična.										

10. Ali menite, da bi nadaljnje ozaveščanje žensk o politiki in pomembnosti ženskega doprinosu pri ustvarjanju lokalnih javnih politik in boljšega življenja v lokalni skupnosti, povečalo delež ženskih kandidat, ki bi kandidirale in bile izvoljene v občinski svet? Odgovor na kratko, v enem stavku, utemeljite.

11. Spodaj je naštetih nekaj ukrepov za povečanje deleža žensk na izvoljenih funkcijah. Kateri ukrepi se po vašem mnenju kažejo kot najbolj učinkoviti pri spodbujanju žensk h kandidiranju za občinske svetnice in reševanju problema prenizke zastopanosti žensk v slovenskih občinskih svetih? Prosim razvrstite ukrepe od 1 do 6 po učinkovitosti (z 1 označite tistega, ki je po vašem mnenju najmanj učinkovit in s 6 tistega, ki je najbolj).

- a) Ženske morajo biti visoko pozicionirane na kandidatnih listah.
- b) Izenačitev spolnih kvot na 50/50.
- c) Postavitev žensk na varne sedeže za volitve v občinski svet.
- d) Organizirana izobraževanja za ženske o lokalni politiki in aktivnem delovanju v njej tudi po izvolitvi v občinski svet.
- e) Uvedba sistema »mentorstva«.
- f) Uvedba proporcionalnega volilnega sistema v vseh občinah ne glede na velikost občine.

12. Kateri zgoraj naštetih ukrepov so najbolj sprejemljivi za vašo stranko oz. listo?

13. Ali vaša stranka izvaja kakšne posebne ukrepe na področju spodbujanja žensk, da se bodo bolj aktivno vključile v lokalno politiko? Če da, katere? V primeru, da ne, zakaj ne?

Da, _____

Ne, _____

14. Imate strategijo za naslavljanje te problematike v prihodnje? Če da, kakšno?

Da, _____

Ne, _____

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav.